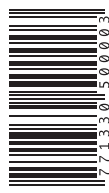

HRVATSKI VOJNIK

PRINTED IN CROATIA

0 3 6 1 0

ISSN 1330 - 500X

9 17713301500003

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

OBUKA BORBENIH PLIVAČA

MAMAC OIO

BRAZILSKA RATNA MORNARICA (II. DIO)

MORH

Potpisan
Sporazum o
suradnji između
MORH-a i
HOO-a

HRVATSKI ČASNIK U
SPELEOLOŠKOJ EKSPEDICIJI
TAJNE LUKINE JAME

POSljedICE NAFTNE MRLJE

VOJNA TEHNIKA / MORH / OSRH / MAGAZIN

HRVATSKI VOJNIK

Snimio Davor KIRIN

7

Potpisan Sporazum o suradnji između MORH-a i HOO-a

Ministar obrane Branko Vukelić smatra da Sporazum otvara novu dimenziju suradnje, a budući vojno-sportski centri bit će vrlo korisni i pripadnicima OSRH

Cilj obuke nije u tome da plivač nakon što je svladao vodenu prepreku i došao do kopna više nije ni za šta. Tek tada na kopnu treba obaviti zadaću i vratiti se natrag. Kad imamo ljude koji to mogu obaviti, možemo reći da smo uspjeli u obuci...

4

MAMAC 010

12

Tajne Lukine jame

Djelovanje ekspedicije i spuštanje u jamu natporučnik Čukušić uspoređuje s jako zahtjevnom vojnom operacijom. "Ne smije biti pogreške, točno se mora znati kad tko ulazi, kad izlazi, što se nosi, tko što radi...nema improvizacije, svaka pogreška može biti kobna, čak smrtonosna!" kaže časnik koji je, kao speleoronilac, istraživao najopasnije i najskrovitije dijelove *Lukine jame*

Naslovnicu snimio Davor KIRIN

MORH I OSRH

- 8 **OSRH**
Odlazak 16. kontingenta u misiju ISAF u Afganistan
- 9 **NOVOSTI IZ NATO-a**
Islamabadu stigli šatori, odjeća i obuća
- 10 **METODSKO-POKAZNA VJEŽBA GOMBR-a**
Cilj je postignut...
- 15 **GARDIJSKA OKLOPNO-MEHANIZIRANA BRIGADA**
Humanost ne poznaje granice
- 16 **METODSKO-POKAZNA VJEŽBA U VOJARNI "CROATIA"**
Vježbovne radnje i postupci
- 17 **NOVOSTI IZ MORH-a i OSRH-a**
Novi kompleks MORH-a i GSOSRH-a po standardima NATO-a

VOJNA TEHNIKA

- 18 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 **VOJSKE SVIJETA**
Brazilska ratna mornarica (II. dio)
- 27 **EKOLOŠKA SIGURNOST**
Posljedice naftne mrlje

MAGAZIN

- 30 **PODLISTAK**
Alžir 1954. - 1962. (II. dio)
- 32 **DOMOVINSKI RAT**
Naoružavanje Srba u Hrvatskoj (Gorski kotar)
- 33 **POZDRAV DOMOVINI**
Pozdrav vojniku na moru
- 34 **INFORMATOR**
Biblioteka, vremeplov, filmoteka
- 35 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Plaketa - 111. brigada Hrvatske vojske

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

MAMAC 010

Cilj obuke nije u tome da plivač nakon što je svladao vodenu prepreku i došao do kopna više nije ni za šta. Tek tada na kopnu treba obaviti zadaću i vratiti se natrag. Kad imamo ljude koji to mogu obaviti, možemo reći da smo uspjeli u obuci...

Voda traži specifičnu kondicijsku spremu pa su timovi za dubinski nadzor sve aktivnosti provodili pod pojačanim psihofizičkim naporima

Uspješno provedenom obukom borbenih plivača Satnija za dubinski nadzor Vojno-obavještajne bojne HKoV-a

zaokružila je ciklus obučavanja svojih timova za ubacivanje u područje operacija kopnom, zrakom i morem. To je gotovo najsloženija specijalistička obuka tijekom koje dubinski izvidnici stječu, usavršavaju i podižu na najvišu razinu sposobnosti i izrazito visoku zahtjevanu psihofizičku spremu koja je potrebna kako bi svladali more, prebacili se u neprijateljsku pozadinu, obavili zadaću i uspješno se vratili na početne pozicije. Obuka borbenih plivača, kojoj je prethodila obuka na vodi, provodila se u Divuljama, Kaštelanskom zaljevu i na otoku Čiovu. Može se reći da je u potpunosti proizvod VOB-a, a njezin voditelj bio je poručnik Igor Vladušić, inače zapovjednik prvog elitnog voda Satnije za dubinski nadzor. Voda traži specifičnu kondicijsku spremu pa su timovi za dubinski nadzor sve aktivnosti provodili pod pojačanim psihofizičkim naporima. "Upravo zato," pojašnjava poručnik Vladušić, "oni koji dolaze na obuku za borbenog plivača moraju biti fizički dobro pripremljeni. Ništa se ne može prepustiti slučaju." Prema njegovim riječima izvidnik se treba obučiti koristiti se svojom formacijskom opremom, svim drugim pomagalicama, vlastitom tehnikom i znanjem da bi uspješno svladao vodenu prepreku i obavio zadaću na kopnu. U sklopu obuke testirana je i ronilačka oprema koju VOB ima za te zadaće.

Svladati more i obaviti zadaću

Obuka je bila dinamična, zahtjevna, složena, a u pojedinim segmentima i opasna. Provodila se na taktičkoj razini, a neki od elemenata bili su borbeno plivanje u odorama i ronilačkoj opremi s i bez naoružanja, taktička uporaba desantno-jurišnog broda i gumenih čamaca,

Obuka je bila dinamična, zahtjevna, složena, a u pojedinim segmentima i opasna. Provodila se na taktičkoj razini, a neki od elemenata bili su borbeno plivanje u odorama i ronilačkoj opremi s i bez naoružanja, taktička uporaba desantno-jurišnog broda i gumenih čamaca, *sijanje* borbenih plivača u opremi iz čamca u punoj brzini i njihovo *skupljanje*, tehnike *vešlanja* gumenim čamcima, kajacima, formacijska kretanja u moru danju i noću s opremom za noćno gledanje, dnevno-noćni dril....

sijan je borbenih plivača u opremi iz čamca u punoj brzini i njihovo skupljanje, tehnike veslanja gumenim čamcima, kajacima, formacijska kretanja u moru danju i noću s opremom za noćno gledanje, dnevno-noćni dril.... "Voda je samo medij koji izvidnik treba znati i moći svladati kako bi došao do kopna, izvršio zadaću i vratio se natrag", pojašnjava satnik Petar Kampić zapovjednik Satnije za dubinski nadzor VoB-a te dodaje: "Cilj obuke nije u tome da plivač nakon što je svladao vodenu prepreku i došao do kopna više nije ni za šta. Tek tada na kopnu treba obaviti zadaću i vratiti se natrag. Kad imamo ljude koji to mogu obaviti, možemo reći da smo uspjeli u obuci."

Kvaliteta, a ne masovnost

Upravo je to bio i cilj završne dnevno-noćne vježbe Mamac 010 u kojoj su borbeni plivači pokazali što su naučili tijekom višetjednog uvježbavanja. Prema scenariju zadaća je bila pronaći izgubljenu bespilotnu letjelicu. Nestala je negdje na otoku i jedina mogućnost bila je dubinske izvidnike na područje opera-

cije ubaciti morem. Do otvorenog mora izvidnici i oprema prevezeni su desantno-jurišnim brodom. Iz broda u punoj brzini prebacili su se u gumene čamce, iz kojih su na nekoliko milja od obale izbačeni *sijan*jem. Plivanje u odorama i s opremom do otoka, svladavanje neprijateljskih prepreka i onih koje im je priroda nametnula - valove, hladnoću, mrak, slabu vidljivost. Nakon što su doplivali do otoka i obavili zadaću - povratak. Najprije su ih pokupili gumenjaci, zatim ubacivanje dubinaca i čamaca na desantno-jurišni brod i povratak. Uspješno provedena vježba pokazala je da VoB za to ima itekako operativno spremne timove. A s obzirom na to da je obuka u svakom pogledu zahtjevna, satnik Kampić je istaknuo da im cilj nije masovnost nego kvaliteta.

Obuku je provodilo deset instruktora VoB-a, među kojima i nadnarednik Branimir Božičković i narednik Igor Krznar. "Voda je zahtjevna već samim time što čovjeku nije prirodna kao što je kopno. Pa još kad se ljudi optereće naoružanjem, opremom, odorom povećava se i stres i fizičko opterećenje. Sva uvježbavanja bila su u cilju povećanja psihofizičke spremnosti i sposobnosti ljudi da se prilagode

na more i vide kako ga mogu najbolje koristiti i ono što su mislili da će im biti mana pretvore u svoje prednosti. To su definitivno shvatili što su i pokazali na završnoj vježbi," kazao nam je narednik Krznar. Obuka je, potvrdili su instruktori, bila zahtjevna, umor je radio svoje, ali motivacija ih je držala i tjerala naprijed. "Cijelo vrijeme se, napomenuo je nadnarednik Božičković, "vodilo računa o mjerama sigurnosti jer je bilo dosta situacija koje su se uvježbavale, a u kojima se nije smjela dogoditi ni najmanja pogreška."

Obuka, je provedena u suradnji s HRM-om, njihovim divizionom za potporu flotile HRM-a, posadom desantno-jurišnog broda 104 te djelatnicima Odjela za obuku ronjenja HRM-a koji su im pružili i stručnu i tehničku potpru. Na pomoći HRM-u, kao i Zapovjedništvu i opslužništvu vojarne "Knez Trpimir" u Divuljama zahvalio se i zapovjednik VOB-a pukovnik Perica Turalija. Zadovoljan je provedenom obukom i osposobljenošću timova Satnije za dubinski nadzor. Najavio je i kako će sljedeće godine nastojati u obuku borbenih plivača uključiti još jedan element- ubacivanje/izvlačenje timova borbenih plivača u more i iz mora helikopterom što će ionako tešku obuku učiniti još složenijom. ■

Ministar obrane Branko Vukelić smatra da Sporazum otvara novu dimenziju suradnje, a budući vojno-sportski centri bit će vrlo korisni i pripadnicima OSRH

Potpisan Sporazum o suradnji između MORH-a i HOO-a

Ministar obrane Branko Vukelić i predsjednik Hrvatskog olimpijskog odbora Zlatko Mateša 3. rujna su u prostorijama MORH-a potpisali Sporazum MORH-a i HOO-a o suradnji, unapređenju i razvoju sporta u Republici Hrvatskoj. Svečanosti potpisivanja nazočila je i predsjednica Vlade RH Jadranka Kosor, zamjenik načelnika GS OSRH general-pukovnik Slavko Barić, državni tajnik Željko Goršić, predstavnici MORH-a, GS OSRH i HOO-a, te skupina vrhunskih hrvatskih sportaša na čelu s nositeljima olimpijskih odličja Martinom Zubčić i Filipom Udeom.

Nakon potpisivanja, predsjednik HOO-a Mateša je podsjetio da suradnja dviju organizacija traje već dulje vrijeme. "Potpisivanje Sporazuma je povijesni iskorak za hrvatski šport, događaj koji će sigurno obilježiti godine koje su pred nama", rekao je Mateša. Zahvalivši predsjednici Vlade i ministru obrane, Mateša je istaknuo budući hrvatski jedriličarski centar u sklopu vojno-pomorske baze Lora, te hrvatski centar za olimpijske borilačke sportove u bazi Kovčanje na Malom Lošinju. Od najvećeg značenja jest mogućnost zapošljavanja vrhunskih sportaša u OSRH, što je praksa i u drugim zemljama članicama NATO-a. S time će doći do interakcije posebnih vještina sportaša s onima koje imaju hrvatski vojnici, zaključio je predsjednik HOO-a.

Ministar obrane Vukelić smatra da Sporazum otvara novu dimenziju suradnje, a budući vojno-sportski centri bit će vrlo korisni i pripadnicima OSRH. HOO će pokrivati troškove za korištenje objektima, po povoljnijim cijenama, ali uz vođenje računa da time ne trpi proračun RH i MORH-a. Govoreći o mogućnosti zapošljavanja vrhunskih sportaša u OSRH, Vukelić je naglasio da je riječ o sportovima koji pridonose razvoju vojničkih vještina, i da će njihova nazočnost svakako biti korisna za OSRH. Također, nastupima na velikim međunarodnim vojnim natjecanjima oni će predstavljati OSRH i "vjerujem da ćemo se dičiti njihovim sjajnim rezultatima", rekao je ministar.

Sporazumom se, između ostalog, predviđa sljedeće: mogućnost smještaja sportaša u vojno-sportskim objektima tijekom sportskih priredbi, logistička potpora MORH-a HOO-u pri organizaciji natjecanja, mogućnost zajedničkog planiranja gradnje, prenamjene i razvoja sportskih objekata, zajednička uporaba sportskih objekata, mogućnost zapošljavanja vrhunskih/kategoriziranih sportaša u MORH-u i OSRH, te drugi oblici suradnje.

Predsjednica Vlade RH Jadranka Kosor Sporazum je opisala kao pravo ulaganje u budućnost, mlade, hrvatski sport i olimpiizam. "Dajem mu punu potporu i tako će biti i ubuduće", istaknula je predsjednica. Sportaši su uvijek pronosili ime Hrvatske diljem svijeta i Sporazum je pohvala i potpora njihovom trudu, radu, uspjesima, ali i ljubavi prema domovini. Zapošljavanje sportaša u OSRH je pravo rješenje za njihove egzistencijalne probleme s kojima se suočavaju, rekla je Kosor, uz zaključak da Sporazum daje i nove mogućnosti za uključivanje djece i mladih u sport i takav predstavlja ulaganje u ono najljepše i najbolje, a to je hrvatska mladost.

Brončana olimpijka iz Pekinga, taekwondašica Martina Zubčić, u ime sportaša je zahvalila na potpori. "Sigurna sam da će nam Sporazum pomoći da napredujemo u onome što volimo", istaknula je Zubčić. Sportašica je spomenula i jedan primjer suradnje, nedavno završene sedamnaestodnevne pripreme hrvatske taekwondo reprezentacije u vojarni "Drgomalj" u Delnicama. "Od tamo mogu prenijeti samo lijepe riječi i dojmove. Hvala!" rekla je Zubčić. ■

“Osobitu pozornost treba posvetiti odnosu prema stanovništvu Afganistana, poštivanju njihovih običaja i religije,” rekao je kontraadmiral Simičić

ODLAZAK 16. KONTINGENTA u misiju ISAF u Afganistan

koji ostaju u Hrvatskoj i njihovih postrojbi. “Želimo da izvršite zadaću, a najbitnije je da se svi sigurno vratite,” zaključio je kontraadmiral Simičić.

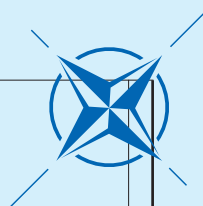
Pripadnici 16. HRVCON-a u misiji ISAF bit će raspoređeni u Regionalno zapovjedništvo Sjever u Mazar-e-Sharifu i Regionalno zapovjedništvo u Kabulu gdje će preuzeti dužnosti od prethodnog hrvatskog kontingenta, a riječ je, između ostalog, o namjenski organiziranim snagama Vojne policije, Operativno-mentorskim timovima za vezu, namjenski organiziranim snagama pješništva te stožernom osoblju.

U sastavu 16. kontingenta u misiju ISAF bit će upućeni i policijski operativni mentorski timovi za vezu, mentori u vojno-policijskoj školi i Logističkoj školi u Kabulu, te zračni mentorski tim. ■

U 91. zrakoplovnoj bazi HRZ i PZO u Velikoj Gorici 3. rujna priređen je službeni ispraćaj 16. kontingenta OSRH čija se glavnina snaga, od ukupno 304 pripadnika OSRH, upućuje na sudjelovanje u misiju ISAF u Afganistanu. Odlasku kontingenta nazočilo je visoko izaslanstvo OSRH i MUP-a na čelu sa zamjenikom načelnika GS OSRH za operacije, kontraadmiralom Zdenkom Simičićem.

Nakon prijavka zapovjednika kontingenta kapetana bojnog broda Marilea Staničića, kontraadmiral Simičić je postrojenim pripadnicima kontingenta čestitao na trudu i obuci koju su prošli i uspješno završili, te istaknuo da je za uspješno obavljanje zadaća najbitnije održavanje kolektivnog duha unutar kontingenta. “Osobitu pozornost treba posvetiti odnosu prema stanovništvu Afganistana, poštivanju njihovih običaja i religije,” rekao je kontraadmiral Simičić. Istaknuo je kako pripadnici kontingenta, kao i članovi njihovih obitelji, imaju punu potporu MORH-a, MUP-a, kao i svih pripadnika OSRH

HUMANITARNA POMOĆ

Islamabadu šigli šatori, odjeća i obuća

Gotovo 12 tona humanitarne pomoći stiglo je prošloga tjedna NATO-ovim humanitarnim letom u Islamabad u Pakistanu. Riječ je o šatorima, generatorima, odjeći i obući što su za žrtve poplava donirale brojne nevladine humanitarne organizacije. Naime, Sjevernoatlantsko vijeće odlučilo je početkom mjeseca humanitarnim letovima te brodovima poslati pomoć i na taj način odgovoriti na apel pakistanske Vlade. Podsjetimo, prvi NATO-ov humanitarni let za tu zemlju otputovao je još potkraj kolovoza, a riječ je o NATO AEW & CF trener Cargo Airlift eskadrili (TCA). Humanitarnu robu, deke,

krevete te pumpe za vodu za taj je let donirala slovačka Vlada. Poplavama u Pakistanu pogođeno je više od 16 milijuna ljudi, a poplavljena je trećina te zemlje.

KABUL

Povlačenje vojnika iz Afganistana

Postupnim smanjivanjem broja vojnika, a ne velikim povlačenjem, započet će od srpnja iduće godine povlačenje američkih vojnika iz Afganistana, najavio je prošloga tjedna zapovjednik američkih i NATO-ovih snaga David Petraeus. Potvrdio je i da će

posljednji dodatni vojnici biti na svom mjestu već u idućih nekoliko dana i da će ukupan broj stranih vojnika u snagama ISAF-a u Afganistanu biti gotovo 150 000. Kako je najavio Petraeus, povlačenje će prije svega ovisiti o stanju na terenu, a pritom će se voditi računa o sigurnosnom stanju i spremnosti afganistanskih snaga. O planu povlačenja članice NATO-saveza razmatrat će u studenome u Lisabonu.

SLUŽBENI POSJET

Poljski predsjednik u sjedištu NATO-a

Glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen primio je prošloga tjedna u službeni posjet poljskog predsjednika Bronislawa Komorowskog. To je ujedno njegov prvi službeni posjet inozemstvu od kada je početkom kolovoza dao prisegu. Tom je prigodom glavni tajnik izrazio zahvalnost za poljsku pred-

nost Savezu i važan doprinos NATO-ovim misijama i operacijama, poseb-

ce u Afganistanu. Naime, Poljska ondje sudjeluje s više od 2500 vojnika u NATO-International Security Assistance Force (ISAF). Istaknuo je i da je ISAF do sada obučio više od 140 000 afganistanskih snaga sigurnosti, a taj broj će se udvostručiti do listopada 2011. Dvojica čelnika također su razgovarali o predstojećem samitu u Lisabonu u studenom, na

kojem će biti usvojen novi strateški koncept.

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

Glavni sudionici vježbe bili su pripadnici Tenkovske bojne *Kune* i jedne desetine Izvidničke satnije GOMBR-a, a cilj je bio razvijanje elemenata borbeno-taktičkih radnji i pripadajućih postupaka u akcijama u kojima sudjeluje više rodova unutar brigade

Na poligonu "Gašinci" prvog smo dana **rujna gledali nešto što bismo mogli nazvati *prijenos uživo***. Naime, vježba Gardijske oklopno-mehanizirane brigade kojoj smo nazočili odvijala se pred našim očima u gotovo svim dijelovima, počevši od stožernog rada, preko konkretnih priprema za akciju, same akcije, pa sve do završnog podneska zapovjednicima. Riječ je, dakle, bila o metodičko-pokaznoj vježbi, s nazivom "Prolazak kroz postrojbu u dodiru i izvidanje objekta u dubini protivnika". Glavni sudionici bili su pripadnici Tenkovske bojne *Kune* i jedne desetine Izvidničke satnije GOMBR-a, na čelu s pukovnikom Denisom Tretinjakom koji je zapovijedao vježbom. Cilj je bio razvijanje elemenata borbeno-taktičkih radnji i pripadajućih postupaka u akcijama u kojima sudjeluje više rodova unutar brigade.

Prema scenariju, tenkovi bojne nalazili su se u dodiru s neprijateljem. Da bi se donijela odluka o predstojećim bojnim djelovanjima, izvidnici su trebali prodrijeti u neprijateljske

redove i podnijeti izvješće o mogućnosti za prolaz tenkova preko mosta koji se nalazio oko kilometar udaljenosti. Zahvaljujući "prijenosu" u šatoru na poligonu, vidjeli smo mnoge pripremne postupke: kako se situacija opisuje u stožernom radu, kako zapovjednik izvidnika dobiva zadaću za izvidanje i kako prenosi i opisuje zadaću svojim vojnicima, te se koordinira s tenkistima. Nakon odlaska izvidnika, nije trebalo pričekati dugo da čuje-

Cilj je posti

mo izvješće preko sustava veze i da se, nakon detektiranja neprijateljskih snaga kod mosta, započne sa zamišljenim topničkim djelovanjem. Cilj je postignut i zapovjednik izvidnika se vratio s ohrabrujućim debriefingom... Tenkovi mogu naprijed!

Tijekom "prijenosa", vidjeli smo tek djelić nevjerovatne količine detalja koje uključuje jedna izvidnička akcija koju, u pravim ratnim okolnostima, ne bismo nazvali prevelikom, barem ne kad je riječ o broju ljudi i količi-

ni paljbe. Osim o neprijateljskim snagama, ciljevima i smjerovima napredovanja, govorilo se o značajkama terena i objekata, miniranim područjima, eventualnoj opasnosti od kemijskog oružja...Stoga je jasno da su ovakve vježbe više nego potrebne za funkcioniranje jedne velike cjeline kao što je višerodna gardijska brigada.

Otuda i zadovoljstvo zapovjednika GOMBR-a brigadnog generala Mladena Micolčevića, koji koordinaciju raznorodnih postrojbi smatra ključnom za borbena djelovanja. Prisjetio se i Domovinskog rata, kada je značenje izvidničkih akcija bilo vrlo veliko. - Sjećam se određenih situacija, kad su vrijednosti tih informacija čuvale živote i operacije činile uspješnim - prokomentirao je general Micolčević. ■

gnut...

Domagoj VLAHOVIĆ

Djelovanje ekspedicije i spuštanje u jamu natporučnik Ćukušić uspoređuje s jako zahtjevnom vojnom operacijom. "Ne smije biti pogreške, točno se mora znati kad tko ulazi, kad izlazi, što se nosi, tko što radi...nema improvizacije, svaka pogreška može biti kobna, čak smrtonosna!" kaže časnik koji je, kao speleoronilac, istraživao najopasnije i najskrovitije dijelove Lukine jame

Tajne

LUKINE JAME

Unatoč iznimnoj, jedinstvenoj ljepoti, Sjeverni Velebit proglašen je nacionalnim parkom tek 1999. godine. Taj dio hrvatske "svete planine" još se i danas teško može nazvati potpuno istraženim područjem, remek-djelo prirode u sebi još krije mnoge tajne. Iako su je 1993. otkrili slovački speleolozi, Lukina jama, najdublja u Hrvatskoj, i danas nije potpuno istražena. Duboka je više od 1400 metara, nalazi se na teško pristupačnom terenu, a dno joj je ispunjeno vodom. Spuštanje u njezin bezdan i istraživanje svih njezinih tajni traži stručnost, znanje, fizičku spremu, ali i hrabrost. Posljednja osobina naročito se traži od speleoronilaca, onih koji idu na samo dno, pod vodu, u najmračnije, klaustrofobične i često nepoznate dijelove. Većini nas je to teško i zamisliti, no kad razgovarate s natporučnikom Ivicom Ćukušićem, sve skupa i ne izgleda preteško. Vjerujte, jest teško, ali časnik Počasno-zaštitne bojne jedan je od nekoliko njih koji su to učinili, ronili u Lukinoj jami.

Ćukušić je, zajedno s kolegom Robertom Erhardtom, bio član međunarodne ekspedicije "Lukina jama 2010", koja se provodila krajem srpnja i početkom kolovoza. Njihov ronilački dio imao je bitan cilj: doprijeti dublje od poznate dubine od 1392 metra, zabilježene još 1994. godine zaslugom speleoronilaca Tea Barišića i pokojnog Zorana Stipetića-Patka. Njih su dvojica tada shvatili da je "sifon" na dnu "perspektivan" i da se može ići i dalje i dublje. Nažalost, Stipetić je 1995. poginuo roneći u moru, pripremajući se za novu ekspediciju. Trebalo je proći 15 godina da se formira ekspedicija s ronilačkim parom sposobnim proniknuti u nepoznato. Pedesetogodišnji Erhardt vrlo je iskusni speleoronilac, ali i Ćukušić, koji je sedamnaest godina mlađi, ima već deset godina staža. Obojica su entuzijasti koji svoje jedinstvene vještine ulažu i u opće dobro: volontiraju u speleoronilačkoj ekipi Gorske službe spašavanja i istaknuli su se u više akcija u kojima je trebalo spašavati ljudske živote. Uigrani su i predstavljali su logičan izbor.

Nema improvizacije

Djelovanje ekspedicije i spuštanje u jamu Ćukušić uspoređuje s jako zahtjevnom vojnom operacijom. "Ne smije biti pogreške, točno se mora znati kad tko ulazi, kad izlazi, što se nosi, tko što radi... Nema improvizacije, svaka pogreška može biti fatalna, čak smrtno-

nosna! "Moje časničko iskustvo jako mi je pomoglo", tvrdi natporučnik, "postoji hijerarhija koja nije kruta kao u vojsci, ali se poštuje." Inače, Ćukušić je izvrsno utvrdio zapovjedno gradivo. Prije dvije godine bio je najbolji polaznik Napredne dočasničke izobrazbe na Hrvatskom vojnom učilištu. Jedan od mnogih svestranih pripadnika OSRH, čiji talenti zaslužuju mnogo više pozornosti...

Spuštanju dvojice speleoronilaca prethodilo je mnogo aktivnosti, no bitno je reći da im je, u samoj spilji, "baza" bio 2. dubinski logor, sigurna "polica" na 950 metara dubine. Tamo se prenosi oprema i hrana, i može se smjestiti 14 ljudi. Prije speleoronilaca, u bazu se spustilo i 10 ljudi iz transportne ekipe s potrebnom opremom. Ćukušić i Erhardt su, po dolasku, prespavali u logoru. Kako se živi i spava u jami? "Normalno, čovjek se navikne na sve. Problem je hladnoća, ali najveći je

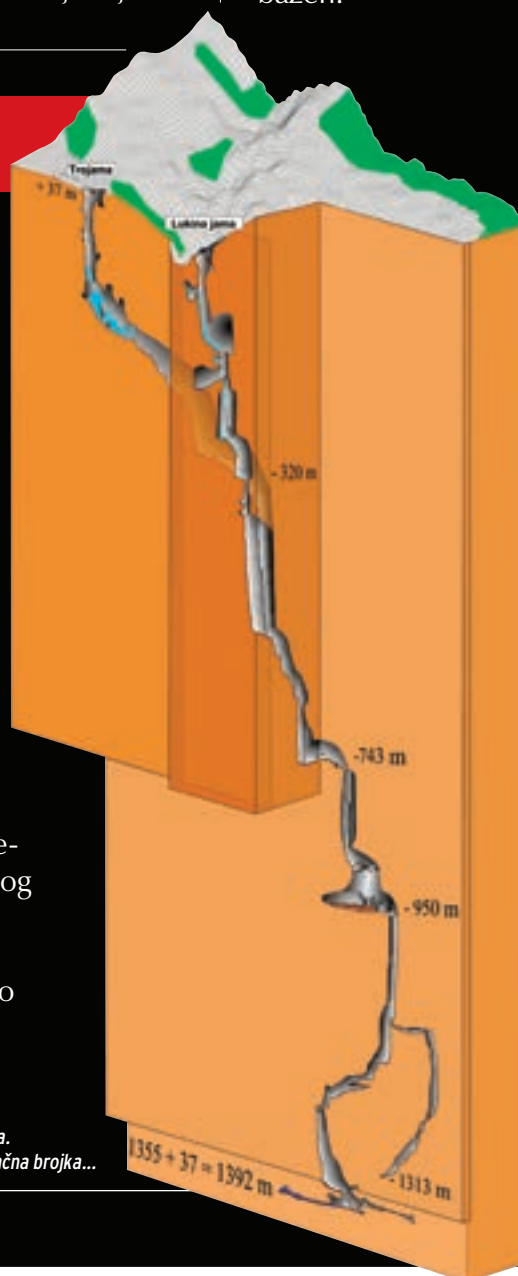
Vrhunac za ronioca

Ronjenje u špiljama ili speleoronjenje predstavlja vrhunac ronilačkog umijeća a time i najopasnije ronjenje. Naime, u ronjenju u špiljama pojavljuju se sva četiri otežavajuća uvjeta. To su temperatura niža od 12°C, vidljivost (mrak) manja od 1m, struje brže od 1m/s i zatvoreni bazen.

Ime po hrvatskom branitelju

Lukina jama je ime dobila po Ozrenu Lukiću - Luki, hrvatskom branitelju koji je u Domovinskom ratu poginuo kao pripadnik Planinske satnije Velebit. Satniju su činili speleolozi i alpinisti, mahom pripadnici Gorske službe spašavanja. Koliki su entuzijasti bili, govori i anegdota po kojoj, kad bi se nakon smjene vraćali s velebitskog terena, nisu išli na zasluženi odmor, nego su krenuli ravno u istraživanje Lukine jame.

Nacrtr jame prije ljetne ekspedicije, kada je potvrđena dubina bila 1392 metra. Danas iznosi 1421 metar, ali to nije i konačna brojka...

U ekspediciji "Lukina jama 2010" bilo je više od 80 ljudi, uz Hrvate i Bugari, Španjolci, Englezi, Česi, Slovaci, Poljaci... Osim nacionalne, bilo je i strukovne šarolikosti: magistara fizike i šumarstva, profesora, doktora, automehaničara, odgajateljica... Uz speleoroničko istraživanje, kojim se utvrđuje dubina, rade se topografska istraživanja (nacrt jame), biološka (biljke i životinje koje žive u jami), geološka i hidrogeološka mjerenja, hidrološka mjerenja vode, mjerenje razine radijacije, temperature, strujanja zraka...

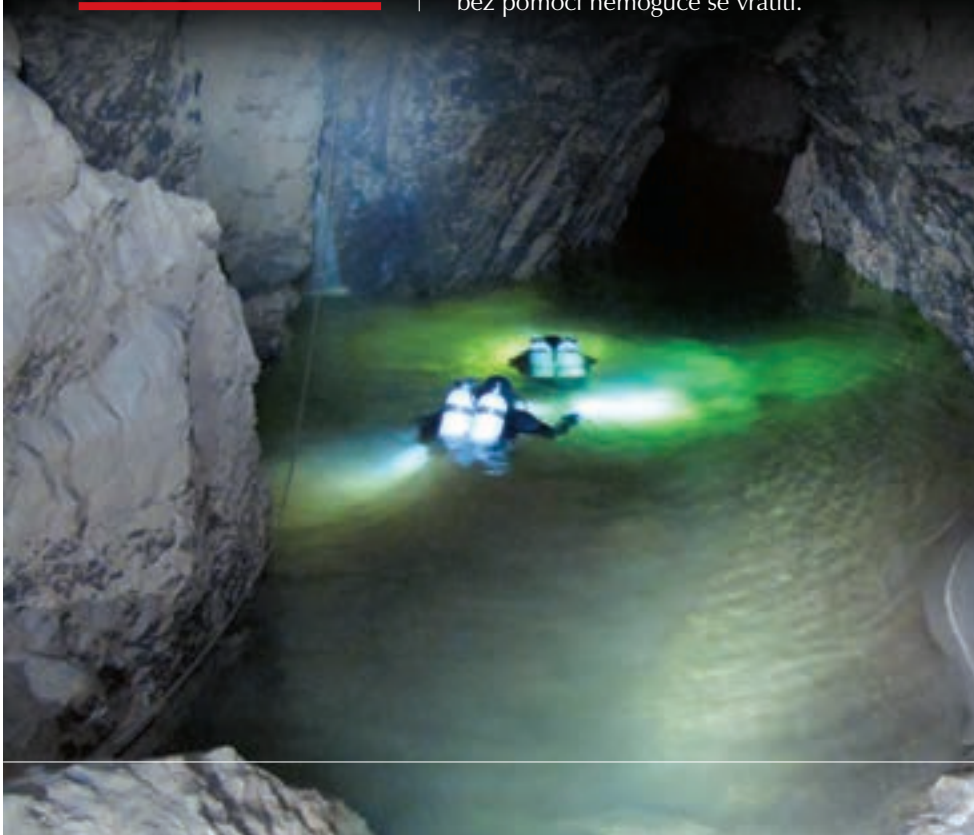
vлага, koja donosi dehidraciju. Zrak je dobar, čak ima neke pozitivno nabijene ione. Priroda se pobrinula za sve, pa i ventilaciju! Problemi sa zrakom postoje u neprirodnim oknima koja su stvorili ljudi, poput rudnika", kaže Ćukušić. Pitanje o klaustrofobiji bilo je suvišno, "ovo jednostavno nije sport za klaustrofobičare", smije se natporučnik.

Nakon spavanja, spušten je bivak za speleoroničare na dno jame. Naime, nakon napornog ronjenja oni moraju odspavati 6 do 12 sati. Srećom, usred vode postoji šljunčana plažica, površine cca 9 četvornih metara. Do ronjenja je trebalo proći još dva sata priprema. Dvojac je krenuo kroz dio "sifona" koji je preronjen 1994. Prošli su poznatih 57 metara u duljinu, s mješavinom nitrox 50 (50 posto kisika) u bocama. Pretpostavljali su da dubina vode ne bi trebala biti mnogo veća od dotad zabilježenih sedam metara, stoga je i uzeta "opreznija" mješavina, kojom se ne roni dublje od 21 metra, niti dalje od 160 metara u horizontalu. "No, stvarna konfiguracija sifona nas je potpuno iznenadila. Prešli smo 135 metara, strop se naglo počeo "spuštati" i vidjeli smo da se dalje može samo u dubinu". Ronioci su stali i fiksirali "Arijadninu nit", obični konop koji predstavlja "najvažniju stvar u speleoronjenju", koja vodi putem natrag. Naime, voda se na tim lokacijama zamućuje i bez pomoći nemoguće se vratiti.

Momci su, nakon 40 minuta, izronili zadovoljni: preronili su 135 metara u duljinu i 21 metar u dubinu, evidentirajući nove prostore u jami. I shvatili su da to nije kraj! Tjedan dana poslije na temelju Ćukušićeva i Erhardtova zaraona i opažanja, krenulo se i dalje i brojke su povećane. Branko Jalšić, inače biospeleolog, zaronio je još dublje, na 40 metara, koristeći se čistim zrakom u bocama. Evidentirana dubina sad je 1421 metar i jama je s 19. skočila na 15. mjesto na svijetu. No, ni to nije sve, jer, kako kaže Jalšić, može se i dublje! On je na 40 metara osvijetlio i nije vidio dno. Čim smo čuli taj podatak, pitali smo ih "spremaj li se sljedeće godine opet...?" Nismo niti završili, a natporučnik je odrješito rekao DA! To je veliki izazov! Cilj nam je našu jamu dovesti na što višu poziciju. Već smo se počeli dogovarati o detaljima, sigurni smo da, uz prihvatljiv rizik, možemo produbiti jamu bar još za 25 metara. Najbolje bi bilo doći do razine mora, koje je udaljeno oko 10 kilometara, ali to bi bilo jako riskantno, 90 metara dubine."

Je li natporučnik Ćukušić ovisnik o adrenalinu? Ne, totalni sam ziheraš, kaže." Nekima ovo što radim izgleda totalno ludo, ali preuzimam ono što se naziva prihvatljivim rizikom i uvijek idem korak po korak. Bilo kakvo hazarderstvo je u tim situacijama smrtonosno", realan je hrvatski časnik. ■

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

Kolege s kojima je trebao krenuti u misiju unatoč brojnim obvezama nisu zaboravili Josipa koji je zbog neočekivanih zdravstvenih problema morao odustati od odlaska. Osim pozdrava i dobrih želja, naši mirovnjaci s Golana skupili su i poslali mu gotovo 4000 američkih dolara kako bi mu i na taj način pomogli. Posebno za njega izradili su i prigodnu plaketu, kao trajno sjećanje na misiju u koju nažalost nije otišao

Humanost ne poznaje granice

Pripadnici Gardijske oklopno-mehanizirane brigade nebrojeno su puta do sada na razne načine pokazali ljudskost i nesebičnu brigu za svoje kolege. Pokazali su to i kad je potpuno neočekivano pomoć zatrebala naredniku Josipu Luliću. Josipu, iskusnom dočasniku Tenkovske bojne na dužnosti zapovjednika tenka za izvlačenje iznenada je pozlilo tijekom obuke na vojnom poligonu "Gašinci". Pravodobnu i stručnu prvu mu je pomoć odmah na terenu pružila medicinska tehničarka skupnica Zlata Prusina, a potom je prevezen u KB Osijek gdje je zadržan na liječenju. No kako je Josipovo zdravstveno stanje zahtjevalo složene intervencije koje u KBC Osijek nije bilo moguće izvesti, liječenje je nastavio u Klinici za neurokirurgiju u Zagrebu gdje je liječničku skrb o njemu preuzeo prof. dr. sc. Josip Paladino. Tako se zahvaljujući znanju i iskustvu medicinske tehničarke skupnice Zlate Prusine te stručnoj intervenciji i nesebičnoj pomoći dr. Paladina, Josip danas nakon potpuno neočekivanih i iznenadnih zdravstvenih tegoba oporavlja u obiteljskom domu u Novoj Gradiški gdje smo ga i posjetili.

Ne skrivajući emocije zahvalio je svima koji su mu pomogli. Nedostaje mu, kaže, posao, njegovi kolege, a posebno oni s kojima je u sastavu 5. HRVCON-a

Narednika Lulića posjetio je i zapovjednik GOMBR-a brigadni general Mladen Mikočević

trebao u misiju UNDOF na Golansku visoravan. Sudjelovanje u misiji bio bi još jedan korak naprijed u njegovoj vojnoj karijeri koja je započela još 1991. godine. Svakodnevno ih se sjeti, a ni oni unatoč brojnim obvezama u misiji nisu zaboravili Josipa. Osim pozdrava i dobrih želja, naši mirovnjaci s Golana skupili su i poslali mu gotovo 4000 američkih dolara kako bi mu na taj način pomogli. Posebno za njega izradili su prigodnu plaketu, kao trajno sjećanje na misiju u koju nažalost nije otišao. No prilika će

jamačno još biti. Narednika Lulića posjetio je i zapovjednik GOMBR-a brigadni general Mladen Mikočević. Uz želje za što bržim oporavkom, general Mikočević je iskoristio prigodu te je na nesebičnoj pomoći zahvalio Zlatku Agi, načelniku Općine Rešetari, i posebno prof. dr. Josipu Paladinu za sve prijašnje kao i za ovu brzu intervenciju kojom je spašen još jedan mladi život.

Narednik Lulić je i do sada sve napore s lakoćom svladavao. U tome mu je pomogao njegov sportski duh (amaterski se bavi nogometom), predanost poslu i optimizam koji ga ni sada ne napušta. Iako ga čeka dugotrajan oporavak i rehabilitacija, Josip je uvjeren da će sve lakše prebroditi zahvaljujući potpori obitelji i svojim kolegama i prijateljima iz GOMBR-a koji su i ovaj put pokazali da humanost ne poznaje granice. ■

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Davor KIRIN

Riječ je o prikazu načina i metoda provedbe vježbovni postupaka pojedinaca i postrojbi OSRH u skladu s Pravilnikom o vježbovnim postupcima u OSRH. Svrha prikaza, čiji su sudionici bili pripadnici namjensko-organiziranog voda Počasne satnije PSB-a, jest osposobljavanje tih časnika i dočasnika za njihovu izvedbu, odnosno ujednačavanje metoda i radnji za uvježbavanje njihove provedbe u OSRH

Vježbovne radnje i postupci

U organizaciji Uprave za operativne poslove i obuku GSOSRH, prvog dočasnika OSRH i Počasno-zaštitne bojne 7. rujna je na pisti zagrebačke vojarnje "Croatia" održana metodska-pokazna vježba "Vježbovne radnje i postupci". Riječ je o prikazu načina i metoda provedbe vježbovni postupaka pojedinaca i postrojbi OSRH u skladu s Pravilnikom o vježbovnim postupcima u OSRH. Svrha prikaza, čiji su sudionici bili pripadnici namjensko-organiziranog voda Počasne satnije PSB-a, jest osposobljavanje tih časnika i

dočasnika za njihovu izvedbu, odnosno ujednačavanje metoda i radnji za uvježbavanje njihove provedbe u OSRH. Kolika je važnost vježbe pokazuje i niz nazočnih visokih časnika sviju grana OSRH, na čelu sa zamjenikom načelnika GS-a general-pukovnikom Slavkom Barićem.

U nizu prikaza, najzanimljiviji su bili oni s novim naoružanjem, automatskom puškom VHS, te počasna ceremonija.

Na temelju zaključaka koje će donijeti vježba, Uprava za operativne poslove i obuku će u suradnji s prvim dočastnikom

OSRH-a pokrenuti izradu obučnog materijala (u formi SOP-a) koji će, do donošenja novih propisa, uređivati vježbovne i obredne postupke u OSRH, te ih standardizirati. Bit će izrađen i distribuiran obučni materijal u tiskanom i videoformatu. ■

I. prikaz vježbovni postupaka

- donošenje zastave postrojbe
- donošenje i podizanje zastave RH
- stavovi bez oružja
- pozdravljanje i prilaženje
- zapovijedanje
- stavovi s oružjem (puška M59 s kompaktnim usadnikom)
- stavovi s oružjem (puška AK47 s prijeklopnim usadnikom i puška VHS)
- vježbovni postupci desetine
- općenito o stroju ili poretku

- vježbovni postupci voda
- prikazivanje kretanja, okreta i zahodjenja
- smotra i dizanje zastave
- dodjela pohvala i nagrada

II. prikaz obredni postupaka

- nastup i smjena počasne straže kod odra
- počasna pratnja lijesa
- počasni pucanj
- slaganje zastave
- polaganje vijenca

III. prikaz počasne ceremonije

Novi kompleks MORH-a i GSOSRH-a po standardima NATO-a

U trenutku izlaska ovog broja Hrvatskog vojnika, preseljenje kompleksa MORH-a i OSRH-a s Krešimirovog trga u vojarnu "Croatia" u Novom Zagrebu u punom je jeku. Zahvaljujući činjenici što potpuno odgovara sigurnosnim i drugim standardima NATO-a, novi kompleks bit će dugoročno rješenje za smještaj Ministarstva i Glavnog stožera OSRH-a. No, "Croatia" donosi i druge prednosti: preseljenje će godišnje uštedjeti 20 milijuna kuna u državnom proračunu (između ostalog, na Krešimirov trg će useliti druga tijela državne uprave koja su dosad

Snimio Josip KOPI

Snimio Josip KOPI

plaćala najam), smanjit će se prometni zastoji zbog prijevoza šticećenih osoba kroz središte Zagreba, blizina zagrebačke zračne luke smanjit će troškove prijevoza do "Plesa" i natrag, djelatnici MORH-a i GS-a odsad će imati dovoljno parkirnih mjesta blizu posla... Same troškove preseljenja MORH je nastojao maksimalno smanjiti, zato se ono obavlja vlastitim resursima. Bitno je reći i da djelatnici sele i sav inventar, dakle, nema nikakvih troškova za novi namještaj, računala, i drugu logistiku...

D.VLAHOVIĆ

Otvorena izložba "33 crnogorska umjetnika"

U MORH-ovoj Galeriji "Zvonimir" 2. rujna otvorena je izložba pod nazivom "33 crnogorska umjetnika" na kojoj su izloženi radovi članova Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore.

Izložbu je otvorio veleposlanik Crne Gore u Republici Hrvatskoj Goran Rakočević, istaknuvši važnost kulturne suradnje između dvije države. Nazočnima se obratio predsjednik Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske

Radimir Pavićević koji je naglasio važnost i dugogodišnju aktivnost u organizaciji Dana crnogorske kulture u Hrvatskoj. O likovnoj strani izložbe govorili su povjesničarka umjetnosti Iva Koerbler i predsjednik Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore Igor Rakčević.

Izložba je organizirana u suradnji s Nacionalnom zajednicom Crnogoraca Hrvatske i Društvom Crnogoraca i prijatelja Crne Gore "Montenegro" Zagreb, u

sklopu Dana crnogorske kulture u Hrvatskoj tijekom kojih se organiziraju filmske projekcije, književna predstavljanja, umjetničke izložbe, koncerti, kazališne predstave i sl.

Izložba je otvorena za javnost do **14. rujna 2010.**, a može se razgledati u radno vrijeme Galerije "Zvonimir": pon-pet od 11 do 18 sati, subotom od 10 do 12 sati, nedjeljom i blagdanom zatvoreno. Ulaz je slobodan. OJI

PREDSTAVLJEN PRVI RAF-ov TANKER

Tvrtka Airbus Military u svom postrojenju u Getafeu blizu Madrida predstavio je javnosti svoj rad na novom britanskom zračnom tankeru Airbus A330-200 MRTT (Multi Role Tanker Transport). Radi se o prvom od ukupno naručenih 14 zračnih tankera za RAF (Royal Air Force) u sklopu Future Strategic Tanker Aircraft projekta vrijednog 20 milijardi američkih dolara.

Ovim predstavljanjem javnosti A330-200 MRTT, Airbus Military je označio kraj zemaljskih testiranja aviona odnosno pripremu za početak prvih letnih testiranja koja bi trebala započeti tijekom rujna, dok bi prvi tanker trebao biti predan RAF-u do listopada 2011. Zračni tanker A330-200 MRTT temelji se na preinakama putničkog širokotrupnog aviona A330-200, koji može ponijeti 111 130 kg aviorogiva. Za tu je namjenu EADS razvio novi sustav za prekrcaj goriva u letu, ARBS (Advanced Refuelling Boom System), kapaciteta 3600 kg/min. Uz zadaće opskrbe gorivom u zraku A330-200 MRTT je iskoristiv za MEDEVAC zadaće te za prijevoz ljudi i različite vojne opreme.

I. SKENDEROVIĆ

Foto: Airbus Military

REKONSTRUKCIJA RUSKOG NOSAČA ZRAKOPLOVA

Ruski jedini aktivni nosač zrakoplova RFS Admiral Kuznetsov će od 2012. započeti opsežan petogodišnji program rekonstrukcije. Prva faza planiranja već je počela i očekuje se da će biti završena sljedeće godine. Svi radovi bit će povjereni ruskom brodogradilištu Sevماش a uključit će zamjenu sveukupne brodske elektrike i elektronike te modifikacije kako bi primio veće letjelice.

Nosač zrakoplova je od 1991. do 2003. bio trajno usidren te se očekivao početak raspreme i rezanja u staro željezo. Oporavkom ruskog gospodarstva brod je s vremenom vraćen u potpuno operativnu službu.

Rekonstrukcijom će biti obuhvaćena zamjena parnih turbina i turbo-nabijenih kotlova s čak osam plinskih turbina ili pak nuklearnim generatorom iako još uvijek nije potvrđena konfiguracija propulzijskog postrojenja. Nadalje, protubrodski projektili 3M45 P-700 Granit (SS-N-19 Shipwreck)

bit će izbačeni kako bi se dobilo na prostornosti hangara. Raketni sustav zemlja-zrak 3K95 Kinzhal (SA-N-9 Gauntlet) bit će zamijenjen višenamjenskim sustavom kapaciteta 80-120 raketa zemlja-zrak nove generacije i srednjeg dometa.

Uz modernizaciju elektroničkih sustava bit će postavljen i novi komunikacijski sustav te sustav upravljanja borbom Sigma. Većina radara i pripadnih sustava zamijenit će se, a ugradit će se jedan do dva sustava za katapultiranje zrakoplova uz zadržavanje postojeće ski-jump poletne staze.

M. PTIĆ GRŽELJ

PREDSTAVLJEN NIGHTEAGLE

Američka tvrtka Insitu krajem kolovoza predstavila je svoj novi taktički besposadni sustav NightEagle, koji je razvila u suradnji s tvrtkom Boeing Company. NightEagle se izvorno temelji na besposadnom sustavu ScanEagle a razlika je u novom naprednom srednjovalnom infracrvenom senzoru čime se postigla mogućnost uporabe u noćnim zadaćama. Do preinake ScanEaglea odnosno stvaranja NightEagle došlo je na zahtjev US Central Command, odnosno povećanih potreba Američkih oružanih snaga i Koalicijskih snaga u

operacijama na području Afganistana, i donedavno Iraka.

Unatoč svojim malim dimenzijama (duljina trupa 1,2 m, raspona krila

3,04 m i najveće mase 18,1 kg) ScanEagle/NightEagle ima autonomiju boravka u zraku do 15 sati. Letjelicu pogoni mali dvotaktni motor koji svojim malim dimenzijama, odnosno potrebom za malim spremnikom za gorivo oslobađa prostor u unutrašnjosti letjelice za smještaj senzorske opreme. Letjelica je opremljena žirostabiliziranim elektrooptičkom, odnosno infracrvenom kamerom, pomoću koje je moguće pratiti, kako pokretne tako i nepokretne objekte.

I. SKENDEROVIĆ

NORVEŠKA MORNARICA KONTINUIRANO POVEĆAVA OPSEG POMORSKIH ZADAĆA

Tijekom Hladnog rata norveška je ratna mornarica u stalnom sastavu imala do 50 brzih ophodnih brodova koje će uskoro u potpunosti biti zamijenjeni sa šest brzih jurišnih brodova klase Skjold te će tako mornarica biti obnovljena gotovo iz temelja, drugi put od svoga postojanja. Tijekom 1960-ih, uz financijsku pomoć SAD-a, norveška je mornarica imala za cilj obranu obalnog područja od snaga Varšavskog pakta. Tadašnje operacije u neposrednoj blizini obale, skrivanje ali i privlačenje neprijatelja na malom dometu potpomognuti mrežom obalnog topništva su samo neke od odlika flote brzih ophodnih plovila i njihovih posada.

Uz brze ophodne brodove, temelje flote činili su pet fregata klase Oslo i do 18 diesel-električnih priobalnih podmornica što je savršeno odgovaralo temeljnim zahtje-

vima za malim i manevarbilnim plovilima, a u suprotnosti je s današnjim potrebama za oceanskim i ekspedicijskim plovilima. Krajem 1980-ih je zaključeno kako je cilj stvoriti modernu mornaricu s mogućnošću djelovanja u Sjevernom, Norveškom i Barentsovu moru i zaštitom odobalnih interesnih zona, osobito plinskih i naftnih instalacija te ribarstva koji značajno sudjeluju u nacionalnom dohotku.

Norveška ratna mornarica danas prolazi temeljnu modernizaciju što uključuje izgradnju šest novih fregata klase Fridtjof Nansen, već spomenutih šest novih brodova klase Skjold i brojne nadogradnje pojedinih brodskih i borbenih sustava postojećih plovila. Uz to je vrlo vjerojatna i nabava nekoliko novih podmornica projekta A26.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Lockheed Martin

Ministarstvo obrane Ujedinjenog Kraljevstva sklopilo je krajem kolovoza ugovor s američkom tvrtkom Lockheed Martin za isporuku taktičkog besposadnog sustava Desert Hawk III. Na temelju ugovora vrijednog 5,1 milijuna američkih dolara

BRITANIJA KUPUJE DESERT HAWK III

dostava novonaručenih besposadnih sustava treba započeti tijekom jeseni ove godine. Besposadni sustav Desert Hawk III je znatno unaprijeđena inačica besposadnih sustava Desert Hawk I/I+, koje američke i britanske oružane snage intenzivno rabe u operacijama na području Afganistana i Iraka proteklih godina. Poboljšanja Desert Hawka se odnose na senzorski paket na letjelici, te na zemaljsku postaju i videoterminal za upravljanje. Desert Hawk III sada nosi žirostabilizirani infracrveni i elektrooptički senzorski paket, s pokrivenošću područja od 360 stupnjeva, u svim meteouvjetima danju i noću. Letjelica je namijenjena za SIGINT i IMINT zadaće, s operativni radijusom od 15 km odnosno autonomijom boravka u zraku 90 minuta. Raspon operativnih visina leta je od 100 do 160 m.

I. SKENDEROVIĆ

NESLAGANJE OKO BUDUĆIH PODMORNICA

Dvije glavne političke stranke, koje se natječu na općim izborima u Australiji, potkraj kolovoza su naglasile potrebu za gradnjom sljedeće generacije podmornica namijenjenih australskoj ratnoj mornarici iako se ne slažu oko opsega i sadržaja te taktičko-tehničkih značajki.

Program nabave 12 podmornica jest australski najveći jedinstveni obrambeni program, a trenutačno se procjenjuje na oko 36 milijardi AUD (32.4 milijardi USD).

Glasnogovornik australskog ministra obrane objavio je sredinom kolovoza da je vladajuća laburistička stranka dala

obećanje da će se gradnja podmornica odvijati u južnoj Australiji odnosno u državnom brodogradilištu ASC iako konačna odluka nije donesena. Vlada je već prije nagovijestila da, iako je ASC u jakoj poziciji za izgradnju podmornica, očekuje se konkurencija drugih kompanija u regiji.

No, glasnogovornik stranke liberalnacionalne koalicije izjavio je da ako oni pobijede na izborima, prioritet australske obrambene industrije bit će zauzeti što značajniju ulogu u programu. Koalicija podržava gradnju podmornica u ASC-u, od domaćih stručnjaka i pre-

ma australskom projektu, iako bi i druge inačice bile razmotrene.

M. PTIĆ GRŽELJ

OBUKA ZA SURADNIKE

Veće oslanjanje britanskog ministarstva obrane na ugovorne pružatelje proizvoda i usluga komercijalnih tvrtki stvara potrebu dodatne izobrazbe djelatnika tih tvrtki. To je osobito izraženo kod osoblja koje zadaće obavlja izvan granica te u potpori mirovnim misijama. Za takve je potrebe tvrtka Pilgrims razvila niz specijaliziranih izobrazbi koje se dodatno prilagođavaju potrebama korisnika ako se uoči takva

Foto: Pilgrims

potreba. Izobrazba obuhvaća razna funkcionalna područja s naglaskom na globalne operacije te razumijevanje modernih sigurnosnih trendova. Pružanje takvih usluga obavljaju instruktori Pilgrimsa, inače bivši aktivni sudionici takvih aktivnosti te osim potrebnih teorijskih znanja pružaju i odgovarajući praktični trening temeljen na najmodernijim saznanjima i dugogodišnjem iskustvu.

T. VLAŠIĆ

IRAK UVODI U SLUŽBU OPHODNE BRODOVE SWIFTSHIPS

Iračka se ratna mornarica priprema za uvođenje u operativnu službu 15 novih obalnih ophodnih brodova tvrtke Swiftships duljine 35 m namijenjenih održanju sigurnosti u obalnom i riječnom području.

Prvi brod (P-301) u novoj klasi iračkih ophodnih brodova službeno je predan 20. svibnja ove godine u američkom gradu Morgan City, Louisiana a činit će pomorski eskadron od

ukupno 55 plovila. Pokusna plovidba i pritom učinjena ispitivanja posebice propulzijskog sustava pokazala su da je brod premašio planiranu brzinu od 30 čv te pri 84% snage pogonskih motora postigao brzinu od 34+ čv.

Obuka 50 članova posade prvog ophodnog broda održana je u brodogradilišnim kapacitetima u Morgan Cityju a bila je kombinacija razredne nastave, praktičnog dijela treninga na

simulatorima te vježbe na samome brodu radi upoznavanja svih brodskih sustava i opreme. Obuka prvih 50 mornara okončana je svečanošću 15. srpnja, a u kolovozu je primljen sljedeći naraštaj od 50 mornara na temeljno obrazovanje.

Isporuka preostalih brodova započela je tijekom srpnja njihovom dostavom u Irak.

M. PTIĆ GRŽELJ

AFGANISTANSKI HELIKOPTERI LETE ZAJEDNO S NATO SNAGAMA

Borbeni helikopteri Afganistanskog ratnog zrakoplovstva Mi-35 tijekom kolovoza prvi put su sudjelovali u borbenoj misiji zajedno s helikopterima Američkih oružanih snaga. Bila je to operacija obrane cestovnog konvoja Kolacijskih snaga koji su napali talibani u regiji Ghazni. Uz to, tijekom kolovoza Afganistansko ratno zrakoplovstvo ostvarilo je još dva značajna uspjeha u svojoj obuci i dizanju borbene osposobljenosti. Naime, na području Kandahara prvi put je s transportnim helikopterima Mi-17 provedeno bojno gađanje s nevođenim raketnim zrnima, koje su provele afganistanske posade i tehničari uz pomoć Kolacijskih snaga. Uz to, tijekom kolovoza afganistanske pilotske posade su prvi put obavile noćno letenje na transportnim helikopterima Mi-17 uz uporabu NVG (Night Vision Goggles) naočala za noćno gledanje, što je također provedeno uz pomoć Koalicijskih snaga.

Ti vrlo važni uspjesi Afganistanskog ratnog zrakoplovstva ostvareni su uz višegodišnju pomoć koju pruža NTM-A/CSTC-A (NATO Trainig Mission – Afghanistan/Combined Se-

Foto: NATO

curity Transition Command Afghanistan). Osoblje NTM-A/CSTC-A čine ekspertni timovi iz zemalja članica NATO-a, njihovih partnera, raznih donatora i nevladinih organizacija kojima je zajednički cilj pomoć Vladi Islamske Republike Afganistan u ustrojavanju Afganistanskih sigurnosnih snaga.

I. SKENDEROVIĆ

Jačanje Brazila, ekonomsko i političko, logično prati i jačanje nacionalne mornarice. Potreba zaštite novootkrivenih podmorskih nalazišta nafte i plina stavlja pred mornaricu nove zadaće za koje će trebati i novu opremu

BRAZILSKA RATNA MORNARICA (II. dio)

S obzirom na površinu državnog teritorija, veliku duljinu obalne crte od 7 500 km te razgranatu riječnu mrežu, BRM raspolaže s petnaestak pomorskih i zračnih baza u kojima su smještene njegove glavne operativne postrojbe i njihova zapovjedništva. Baze raspoređene prema većim područjima obuhvaćaju Rio de Janeiro i to PB Almirante Castro e Silva, (podmorničarska baza); PB Rio de Janeiro (glavna pomorska baza); Arsenal de Marinha do Rio de Janeiro, (mornaričko brodogradilište); ZPB São Pedro da Aldeia, (baza mornaričkog zrakoplovstva); PB Ilha do Governador, (baza mornaričkog pješništva); PB Rio Meriti, (baza mornaričkog pješništva).

Područje Bahia ima bazu Aratu, (baza s remontnim kapacitetima) dok su u Rio

Grande do Norte PB Natal i PB Almirante Ary Parreiras, (baza s remontnim kapacitetima).

Područje Pará ima bazu Val-de-Cães, (baza s remontnim kapacitetima).

Područje Matto Grosso do Sul ima PB Ladário, (baza mornaričkog zrakoplovstva, baza riječne flotile, s remontnim kapacitetima).

Područje Amazone ima bazu Estação do Rio Negro, (baza riječne flotile, s remontnim kapacitetima) dok područje Rio Grande do Sul ima bazu Estação do Rio Grande.

Mornaričko zrakoplovstvo

Glavna kopnena baza mornaričkog zrakoplovstva nalazi se u ZPB São Pedro da Aldeia smještenoj u blizini Rio de

Janeira. u kojem se osim Zapovjedništva nalazi i Središte za obuku mornaričkih pilota. Baza je osnovana predsjedničkom uredbom 1966. godine. U današnjem sastavu mornaričkog zrakoplovstva BRM-a nalaze se mlazni zrakoplovi tipa A4-Skyhawk i nekoliko tipova mornaričkih helikoptera. Najveći dio mornaričkih zrakoplova smješten je u spomenutoj bazi a tek manji dio na nosaču A12 Sao Paolo.

Mornaričko je zrakoplovstvo ustrojbeno podijeljeno na devet eskadrila. Eskadrile VF-1 i VF-1A - kopneni dio i dio na nosaču sastavljeni su od zrakoplova A-4 Skyhawk. Osnovna zadaća im je presretanje, zračna potpora floti i izravna potpora amfibijskim snagama. Helikopterska eskadrila HS-1 u sastavu

ima helikoptere tipa Sea King SH-3A i SH-3B a namjena mu je protupodmorničarska (ASW) borba. Trenažna eskadrila HI-1 raspolaže helikopterima tipa Bell Jet Ranger 206. Eskadrila HA-1 namijenjena je za provedbu izviđanja i protubrodsku (AsuW) borbu i opremljena je helikopterima tipa Westland Super Lynx. Ostale eskadrile (HU-1; HU-2; HU-3, HU-4 i HU-5) su tzv. eskadrile opće namjene a opremljene su helikopterima različitih tipova: HB-350 BA; HB-355 F2, AS-332 Super Puma, Bell Jet Ranger 206. Zanimljivo je napomenuti da se zrakoplovi specijalizirani za pomorski nadzor akvatorija nalaze pod ovlašću brazilskog RZ-a, a ne mornarice. Tu zrakoplovnu sastavnicu čine letjeli-

(Divisao Anfibia). Osim nje u sastavu FFE su još i Snage za potporu, specijalna bojna Tonelero (SEAL tipa) te osoblje ukrcano na plovne jedinice površinske flote BRM-a.

Amfibijska divizija ustrojbeno se sastoji od BCC - Zapovjedne bojne triju amfibijskih bojni (1.- Riachuelo, 2.- Humaita i 3.-Paissandu), Topničke bojne (BAFN), Oklopne amfibijske bojne i PZO bojne (BCAeDA). U sklopu Snaga za potporu su inženjerska, logistička, policijska i amfibijsko-motorna bojna te satnija motorno-desantnih čamaca.

FFE raspolaže lakim tenkovima SK-105, amfibijskim gusjeničarima LVTP-7A1/AVV7A1, amfibijskim transporterima M113te oklopnim amfibij-

mjesto na svjetskim vojno-političkim ljestvicama. Da bi se novootkrivena nalazišta nafte i prirodnog plina kao i ostalih mineralnih i prirodnih resursa koji leže u podmorju brazilskog EEZ-a mogli odgovorno iskorištavati - mora ih se prije svega moći odgovarajuće zaštititi.

Sadašnja brazilska vlada na čelu s predsjednikom Lulom de Silvom smatra da peta zemlja po površini i broju stanovništva odnosno deveta svjetska ekonomija, danas ima mogućnosti i snage da se svrsta među najvažnije zemlje svijeta. Put do te pozicije, prema njima, vodi ponajprije jačanjem ekonomske i vojno-tehnološke pozicije zemlje. U skladu s NSPO-om su i vrlo zahtjevni programi izgradnje i modernizacije BRM-a. Naime, još u lipnju 2003. BRM je objavio srednjoročni plan modernizacije (2004. - 2019.). Prema tom planu, tijekom spomenutih 16 godina, planirano je "umirovljenje" odnosno zamjena čak 73 broda, odnosno 80 posto sadašnjeg plovnog sastava BRM-a. Trenutačno najvažniji programi nabave i modernizacije (za koje su potpisani ugovori i osigurana financijska sredstva) na tom području su projekt razvoja i izgradnje domaće nuklearne podmornice; nabava i izgradnja četiri diesel-električne podmornice klase Scorpene.

Prema ugovoru o vojnoj suradnji koji su u prosincu 2008. potpisali predsjednici Brazila i Francuske, Da Silva i Sarkozy, francuski konzorcij DCNS će prvu podmornicu izgraditi u brodogradilištu u Cherbourgu a preostale tri gradit će se (po cijeni od oko 600 milijuna dolara po komadu) u novoizgrađenim pogonima brodogradilišta Odebrecht u Itaguaí, 500 km južno od Rio de Janeira. To brodogradilište i njegovu opremu također dostavlja Francuska - tako da je posao izgradnje i isporuke podmornica klase Scorpene "težak" više od 4 milijarde dolara. Novo će brodogradilište zapravo biti dio novih mornaričkih kapaciteta PB Arsenal de Sepatiba u koje će se postupno preseliti i ostatak podmorničarske flotile. Za sada se još sa sigurnošću ne može prognozirati hoće li brazilske Scorpene biti opremljene AIP propulzij-

Brazilski avion P-3C Orion za nadzor mora

ce tipa Embraer EMB-110 i EMB-111 koji se ubrzano zamjenjuju američkim zrakoplovima za nadzor mora Lockheed P-3 Orion. Po dostupnim podacima BRZ je naručio u SAD-u ukupno osam zrakoplova ovog tipa.

Mornaričko pješastvo

Brazilsko mornaričko pješastvo, odnosno Forca de Fuzilerios da Esquadra (FFE) broji ukupno, prema raspoloživim podacima, oko 15 000 pripadnika. Nalazi se pod Zapovjedništvom mornaričkog pješastva, odnosno pod zapovjedništvom Flote & pomorskih operacija. Ustrojbeno, najveća organizacijska cjelina FFE je 1. amfibijska divizija

skim vozilima Mowag Piranha III na kotačima te topničkim naoružanjem. Trenutačno, u mirovnoj misiji MINUSTAH na Haitiju, kao dio stabilizacijskih snaga nalazi se i jedna kombinirana bojna iz sastava FFE. Kao što je već prije bilo rečeno, strateški transport snaga FFE (mornaričkog pješastva ali i ostalih snaga) povjeren je Zapovjedništvu pomorskih eskadri i samostalnih plovnih jedinica odnosno, njezinom Zapovjedništvu amfibijsko - logističke eskadre.

Nabave i modernizacija

Razvojni planovi BRM-a ambiciozni su i u svakom svom dijelu upućuju na to da je Brazil odlučio zauzeti važnije

Helikopter Super Puma brazilske mornarice

skim modulom. Prema nekim izvješćima, Brazil nije zainteresiran za ugradnju AIP propulzije (zbog skupoće tog sustava) budući da je najavljeno znatnije povećanje ulaganja u dovršetak razvoja domaćeg nuklearnog reaktora. U skladu s tim, BRM je skloniji nekoliko desetaka milijuna dolara uložiti u što brži razvoj domaće nuklearne tehnologije nego u tehnologiju koja uz svoju naprednost još uvijek nije u potpunosti "dokazana" i koja bi brazilskim ovladavanjem nuklearnom propulzijom postala u svakom pogledu preskupa. Prema ugovoru, prva iz serije od četiri podmornice Scorpene trebala bi biti predana BRM-u tijekom 2013. a ostale tri u intervalima od dvije godine poslije isporuke prve. Prema dostupnim saznanjima, brazilske Scorpene bit će dugačke 72 m, odnosno bit će 5 m duže od podmornica isporučene Čileu.

Program zamjene šest fregata klase Niterói važan je jer su najstarije plovne jedinice ove klase već prešle 30 godina, vrijeme je da budu "umirovljene" i zamijenjene modernijim brodovima. Premda su 2005. fregate prošle proces

modernizacije pod radnim nazivom Mod-Frag, one jednostavno ne mogu u nekom duljem razdoblju udovoljavati operativnim i strateškim zahtjevima koji se stavljaju pred BRM. Prema svemu sudeći i u ovom dijelu nabave, Brazil se okrenuo prema Francuskoj. Prema izvješćima iz različitih izvora Brazil će u idućem desetljeću kupiti šest DCNS-ovih fregata klase FREMM opremljenih najmodernijim francuskim raketnim sustavima dugog dometa.

Projekt izgradnje ophodnih brodova iz programa Navio Patrulio (NAPA) je podijeljen na tri potprograma i to: NAPA 200, NAPA 500 i NAPA 1800. Trenutačno je u realizaciji potprogram NAPA 500. U izgradnji su dva OPV ophodna broda koji se grade u brodogradilištu INCE (Industria Naval do Ceara) u Fuzielerosu. Riječ je o ophodnim brodovima deplasmana 500 t, duljine 54,2; širine 8 i gaza 2,4 m zasnovanim na projektu klase Vigilante 400 CL54. Motorni pogon osiguravat će maksimalnu brzinu 21 čv a borbeni sustav bit će zastupljen jednim topom kalibra 40 mm te dva manja topa kalibra 20 mm. Prvi

brod iz serije trebao bi prema ugovoru biti predan 2010. godine. Prema nekim izvorima, osigurana su sredstva za izgradnju još četiri broda ove klase sljedeće godine, dok bi ukupan broj ovih *patrolaca* mogao biti 12 plovnih jedinica. Projekt NAPA 200 odnosi se na razvoj fluvijalnog (riječnog) ophodnog broda moderne koncepcije, namijenjena za službu u porječju Amazone i Parane. Trenutačno nije u realizaciji. Treći potprogram, NAPA 1800 odnosi se na projekt oceanskog ophodnog broda. Razrada ovog projekta trebala bi prema nekim izvješćima biti završena tijekom 2010. a početak izgradnje prvog iz serije od osam brodova, predviđen je za 2011. godinu.

Projekt izgradnje novog flotnog tankera odgovarajućeg kapaciteta također je u srednjoročnom planu nabave.

U planu je i nabavka višenamjenskog LPH broda u inozemstvu, deplasmana oko 20 000 tona. Brazil je namjeravao od Francuske kupiti dva amfibijsko-logistička broda (Foudre i Ouragan), ali je ta kupovina otkazana nakon spoznaje o velikim količinama azbesta ugrađenog u njih. Budući da brazilska brodograđevna industrija ne posjeduje tehnologiju ni iskustvo u gradnji takve vrste broda, vjerojatno će ta nabava biti ostvarena kupovinom u inozemstvu. Radi se i na projektu VANT (Veicolo Aereo Não Tripulando) - odnosno projekt domaće izvidničke besposadne letjelice.

Okvir brazilskih planova

Na koncu prvog desetljeća 21. stoljeća, Brazil je došao do prijelomne točke. Zemlja je snažno i brzo napredovala u posljednjih dvadesetak godina, uživajući u rezultatima demokratskih procesa. To je rezultiralo iznimnim rastom nacionalne ekonomije pa je Brazil po veličini svog nacionalnog BDP-a rangiran kao deveta ekonomija svijeta. U posljednje tri godine nacionalni BDP je rastao u prosjeku za više od 5 posto, zahvaljujući ponajviše rastućem izvozu sirovina i posebno hrane u NR Kinu i Indiju. Brazilska se vanjska trgovina u gotovo

95-postotnom iznosu odvija morem. U posljednjih nekoliko godina Brazil se nalazi u svojevrsnom stanju "nacionalne euforije" nakon otkrivanja golemih podzemskih ležišta nafte i prirodnog plina. Prema optimističkim najavama zalihe tih energenata su tolike da bi se do kraja sljedećeg desetljeća Brazil mogao profilirati kao jedan od većih izvoznika nafte i plina. Financijski prihodi dobiveni od prodaje energenata bili bi u svakom slučaju dostatni za otplatu stranih dugova, ulaganja u nacionalnu ekonomsku infrastrukturu, poboljšanje životnog standarda i u nacionalnu obranu. Predsjednik Da Silva i njegova administracija smatraju da se ti ciljevi mogu dostići samo ako nacionalna ekonomija i industrija budu u stanju poduprijeti sustav obrane i OS-a, posebno BRM-a i BRZ-a koji će biti u stanju obraniti nacionalna bogatstva i resurse. Upravo iz tih razloga na vrhu brazilskih prioriteta jest ovladavanje nuklearnom tehnologijom. Već prije je opisano da je Brazil na tom području aktivan od 1978. godine. Brazilski nuklearno-vojno-tehnološki ciklus simbolički se može predstaviti s tri međusobno povezane faze:

Prva faza (kodnog naziva Ciclone) usmjerena je na ovladavanje ciklusa proizvodnje nuklearnog goriva. Trenutačno, tzv. žuti kolač, prvostupanjski produkt u procesu obogaćivanja urana šalje se u Kanadu gdje se procesira u heksafluoridni plin - koji se potom transportira u Europu na daljnje obogaćivanje. Prema najavama Brazil bi do kraja 2010. ili 2011., trebao u cijelosti ovladati tehnološkim procesom obogaćivanja urana, odnosno proizvodnjom nuklearnog goriva.

Druga faza (kodni naziv Remo) odvija se gotovo usporedno s prvom fazom i usmjerena je na konstrukciju odgovarajućeg nuklearnog reaktora, koji će se moći ugraditi na podmornicu izabranog dizajna. Napori na tom području traju već dugo a jedno vrijeme su znanstvena ispitivanja provedena u suradnji sa susjednom Argentinom. Suradnja s Argentinom (koja ima razvijen mirnodopski primjenjiv reaktor) urodila je

konstrukcijom prototipa sličnog reaktora kodnog naziva RENAP-11 (Reator Naval de Potencia de 11 MW). U kolikoj je mjeri taj reaktor postao operativan, još uvijek nije poznato. Ako su ga brazilski znanstvenici uspjeli učiniti operativnim, onda preostaje još RENAP-11 modificirati za uporabu na podmornici koja će se izgraditi u sklopu projekta SNAC-II. Modifikacija se ponajprije odnosi na gabarite i povećanje snage reaktora na 48 MW. U posljednjih nekoliko godina u razvoj ovog reaktora uloženo je 530 milijuna dolara.

Treća faza (kodnog imena Costado) odnosi se na izgradnju same nuklearne podmornice. Unatoč razvijenoj brodograđevnoj industriji, brazilski vojno-politički vrh je spoznao da se takvo visokosofisticirano plovilo neće moći izgraditi isključivim osloncem na vlastitu pamet i tehnološke mogućnosti.

U prosincu 2008. za vrijeme posjeta Brazilu, francuski predsjednik Sarkozy je

pa nuklearne podmornice. Posebno je istaknuto da Francuska neće sudjelovati u razvoju nuklearnih komponenti propulzije (reaktora). Prema prvim izvješćima, brazilski projekt nuklearne napadne podmornice odlikuje se duljinom 96 m, površinskim deplasmanom od najmanje 4 000 t, te podvodnom brzinom većom od 24 čv.

Novu obrambenu politiku i NOSP treba svakako sagledati i kao jedan korak u primjeni aktivne vanjske politike koju Brazil provodi. Jedan od ciljeva takve politike jest ulazak Brazila u stalno članstvo Vijeća sigurnosti OUN. Dugo željene i svakako neizbježne reforme unutar OUN, koje su uvjetovane realnostima današnjeg svijeta promovirale su Brazil uz još neke države kao aspirante za stalno članstvo u Vijeću sigurnosti. Međutim i u samoj Latinskoj Americi, brazilska želja ima mnogobrojne protivnike. Ponajprije se to odnosi na Meksiko, Čile i Argentinu. Argentina

Fregata klase FREMM, prema nekim izvorima Brazil planira nabavku šest takvih brodova

Foto: DCNS

potpisao je s brazilskim predsjednikom Da Silvom ugovor o "strateškom partnerstvu" između dviju zemalja. Prema tom ugovoru Francuska će uz četiri moderne diesel-električne podmornice klase Scorpene, pružiti Brazilu svu potrebnu tehničku pomoć u izgradnji tru-

zgovara stalno mjesto u Vijeću sigurnosti za predstavnika Latinske Amerike, na kojem bi se izmjenjivale regionalne države.

Naravno da takav prijedlog ne odgovara Brazilu koji je u mnogo čemu već danas među prvih petnaestak zemalja

svijeta. Čak i sam predsjednik Da Silva u mnogim svojim istupima posebno naglašava da danas ne postoji nijedna država koja zasluži politički (i svaki drugi) respekt ako ne posjeduje dobro opremljene, organizirane i spremne oružane snage.

Definiranje Brazila kao nuklearne sile omogućilo bi mu da se izdvoji kao neupitni lider južnoameričkog kontinenta, osigura da njegov glas u međunarodnim institucijama ima veću "težinu", veći utjecaj na međunarodna politička zbivanja, mogućnost vođenja pune autonomnije vanjske politike, uz istodobno daleko povećane mogućnosti odvratanja od potencijalnih vojnih

uključen u zaštitu i djelomičnu opskrbu naftnih polja uzduž brazilske obale, prema zakonskim odredbama ima pravo na 15 posto dobiti ostvarene s tih crpilišta.

Prema nekim procjenama to bi BRM-u trebalo osigurati između 700 milijuna i milijarde dolara godišnje. Hoće li to biti dovoljno da se Brazil u sljedećih desetak godina preobrazi u moćnu pomorsku silu - pokazat će vrijeme pred nama. U svakom slučaju Brazil i njegova mornarica se nalaze na prekretnici kada bi se iz regionalne sile trebao uzdići u globalno važnu silu odnosno u mornaricu strateških sposobnosti. Indija, koja je nedavno porinula svoju prvu podmornicu s nuklearnom propulzijom sasvim

arnog programa koncentriranog prije svega na izgradnju adekvatnog reaktora, Brazil namjerava proširiti i modernizirati postrojenje za obogaćivanje urana u ARMARU ali i izgraditi još jedno u Resendeu. Brazilske nakane dostizanja strateških planova našle su pouzdanog partnera u Francuskoj. Pariz je uz već opisane i zaključene poslove, već ponudio Brazilu prodaju 36 Dassaultovih lovaca Rafale F3. Uz to ide i ugovor o izgradnji 51 helikoptera tipa Eurocopter EC725 koji bi se trebali sklapati u brazilskim pogonima u Itajubi. Francuske i španjolske banke podupiru Brazil kreditnim paketom koji će se otplaćivati 22 godine uz kamatu od 5,5 % godišnje. U kreditiranje ovog iznimno ambicioznog plana uključila se i Banco Nacional de Desenvolvimento Economico e Social (BNDES) s više od 2,6 milijardi dolara. Među najažurnijim nabavkama, koje trenutačno razmatra brazilski Senat jest i francuska ponuda o prodaji 10 palubnih lovaca Rafale M F.1 kojim bi se nadopunila zračna flota moderniziranih zrakoplova A-4KU Skyhawk ukrcanih na nosač zrakoplova A 12 Sao Paolo.

Ako se brazilski strateški plan razvoja bude razvijao prema zamišljenoj dinamici, zemlja bi u skoroj budućnosti mogla rapolagati s moćnom flotom koju će predvoditi dva nova nosača zrakoplova i (prema planu) tri nuklearne podmornice koje će pratiti suvremena eskortna flota modernih fregata i odobalnih ophodnih brodova, umreženih i integriranih u suvremeni C4I nacionalni sustav.

U razvoj nuklearne tehnologije Brazil je do sada uložio vrlo mnogo a buduća nuklearna podmornica je kruna brazilske obrambene strategije. Podmornica s nuklearnom propulzijom za Brazil nije samo jednostavno pokazivanje nacionalnog ugleda i simbolizma. Iz brazilskog kuta gledanja taj simbolizam je jednak Velikoj bijeloj floti koju je američki predsjednik Theodor Roosevelt u prosincu 1907. poslao na poznato dvogodišnje krstarenje oko svijeta, da bi objavio stasanje nove sile koja se želi izboriti za svoje mjesto pod Suncem. ■

Ophodni brod Projekt NAPA 200

prijetnji i učinkovite zaštite nacionalnih bogatstava i resursa svih vrsta. Gledajući u tom kontekstu spomenimo da je Brazil 2010. domaćin sljedećeg (drugog po redu) samita tzv. BRIC organizacije koja obuhvaća Brazil, Rusiju, Indiju i NR Kinu. Ova organizacija stvorena je ne samo radi usuglašavanja njihovih brzorastućih ekonomija - članstvo u njoj ima zasigurno i drukčijih implikacija.

Ovakav razvoj situacije predstavlja velik izazov za Brazil, njegove OS, posebice za BRM koji će prema najavama u sljedećem desetljeću sigurno dobiti znatan dio obrambenog proračuna. Velik dio sredstava potrebnih za financiranje zahtjevnih mornaričkih programa BRM će svakako dobivati i iz profita dobivenog prodajom energenata s novootkrivenih nalazišta u brazilskom podmorju. Naime, BRM - koji je već duboko

sigurno inspirira brazilsko vojno i političko vodstvo da slijede njezin primjer. Koliko će to pridonijeti trci u naoružanju u Latinskoj Americi ostaje tek da se vidi.

Nakane brazilskog vojno-političkog vrha su iznimno ambiciozne. Novi strateški plan obrane (NSOP) predviđa stvaranje još jedne flote radi zaštite sjevernih i sjeveroistočnih nacionalnih akvatorija. Prema pisanju Janes' s Defence Weeklya od 16. rujna 2009., BRM u sljedećih tridesetak godina, za svoju Prvu i Drugu flotu (u perspektivi) pribaviti čak tri nuklearne napadne podmornice, 15 klasičnih podmornica, dva nosača zrakoplova, četiri amfibijsko-jurišna broda, šest fregata (AsuW inačica), četiri fregate (AA inačica), 20 korveta, 12 oceanskih ophodnih brodova i 48 obalnih ophodnih brodova. Usporedno s razvojem podmorničarskog nukle-

POSljedICE NAFTNE MRLJE

Eksplzija na naftnoj platformi Deepwater Horizon kompanije British Petroleum koja se dogodila 20. travnja u Meksičkom zaljevu, zbog izlivanja golemih količina nafte u more, pretvorila se u najveću ekološku katastrofu u američkoj povijesti. Iz bušotine udaljene 80 km od obale američke savezne države Louisiane je dnevno u podmorje Meksičkog zaljeva istjecalo gotovo 800 000 litara sirove nafte. Nakon nekoliko pokušaja, sredinom srpnja je postavljena nova kupola koja je zaustavila istjecanje te je početkom kolovoza objavljeno da se operacija zaustavljanja istjecanja nafte napokon pokazala uspješnom. No za tri i pol mjeseca iz bušotine se izlilo oko 800 milijuna litara nafte, ili oko 4,9 milijuna barela što je bilo dovoljno za ekocid golemih razmjera.

Za usporedbu, u dosad najgorem američkom naftnom incidentu, 1989. godine je iz tankera Exxon Valdez, nedaleko od obale Aljaske iscurilo oko 40 milijuna litara nafte ili dvadeset puta manje nego u recentnoj krizi u Meksičkom zaljevu. Najveće istjecanje nafte dosad se dogodilo 1991. godine tijekom Zaljevskog rata, kada su Iračani namjerno otvorili ventile naftnih terminala kako bi spriječili iskrcavanje

američkih marinaca u Kuvajtu, kojom prilikom se izlilo 6 milijuna barela nafte. Dosad se najveće istjecanje nafte u Meksičkom zaljevu dogodilo 1979. godine, kada je nakon eksplozije na bušotini Ixtoc-1 meksičke kompanije Pemex isteklo 3,3 milijuna barela nafte.

Američka je vlada objavila da je dosad uspješno očišćeno ili je prirodnim putem razgrađeno gotovo tri četvrtine izlivena nafte, no događaj je doveo do velike ekološke krize te istodobno predstavlja težak udarac lokalnim gospodarstvima obalnih država. BP je objavio da nema namjeru ponovno se koristiti bušotinom u doglednoj budućnosti, no kompanija se nije izjasnila o novom bušenju na istom podmorskom polju, odnosno o možebitnoj prodaji prava nekoj drugoj naftnoj kompaniji. Procjenjuje se da sporno izvorište nafte sadrži još oko 7,9 milijardi litara, što je u vrijeme opadajućih svjetskih zaliha nafte nezanemarliva količina.

BP u problemima

Britanski BP je četvrta po veličini kompanija na svijetu, s 246 milijardi dolara ukupnog prihoda i 16,5 milijardi dobiti te s 80 tisuća

Eksplzija na naftnoj platformi Deepwater Horizon u Meksičkom zaljevu kompanije British Petroleum potkraj travnja, pretvorila se u najveću ekološku katastrofu u američkoj povijesti. Osim ekološke krize i glavni sudionik incidenta BP se našao u ozbiljnim financijskim problemima

Foto: Ocean Conservancy

Plutajuće brane ispred obala Louisiane...

zaposlenih, odnosno treća po veličini energetska kompanija (iza nizozemsko-britanske Royal Dutch Shell i američkog Exxon Mobilea). British Petroleum je dosad na čišćenje Zaljeva, prikupljanje nafte i zatvaranje bušotine potrošio čak 6,1 milijardi dolara, od čega je dio novca isplaćen američkim obalnim državama i saveznom vlastima. Iako su neki primijetili da dobit moćnog BP još uvijek nadmašuje troškove ovog incidenta, ukupna cijena koju će BP platiti će unatoč njegovoj veličini ozbiljno uzdrmati ovu kompaniju. Cijena dionica BP je prepolovljena u odnosu na vrijednost od prije izbijanja krize te je najniža u posljednjih petnaestak godina. Kompanija je zabilježila rekordan neto gubitak u drugom kvartalu od 17,2 milijarde dolara, za razliku od lanišnjih 4,39 milijardi dobiti u istom razdoblju, dok je tržišna vrijednost kompanije smanjena za 70 milijardi dolara.

BP je dosad primio više od 145 tisuća zahtjeva za plaćanjem odštete, od čega

su ih uspjeli realizirati mao više od 100 tisuća i to ukupne vrijednosti 319 milijuna dolara. No, konačna svota koju će BP morati isplatiti bit će mnogo veća, te najavljeni fond od 20 milijardi američkih dolara za rješavanje svih ostalih posljedica možda neće biti dovoljan. Naime, lista mogućih troškova koji će teretiti BP

stalno raste pa se ukupna svota može popeti i do 100 milijardi dolara. BP je u međuvremenu pokrenuo program prodaje imovine težak 30 milijardi dolara, a na popisu je imovina kompanije u SAD-u, Kolumbiji, Egiptu, Pakistanu i Vijetnamu. Osim prodaje imovine, BP je zaustavio sve planirane investicije i

Foto: BP

...postavljaju se kako bi spasile biljni i životinjski svijet uz obalu

Eksplozija na naftnoj platformi Deepwater Horizon u Meksičkom zaljevu je prema procjenama dovela do izlivanja u more oko 800 milijuna litara nafte ili oko 211 milijuna galona, što ovu nesreću čini drugom po veličini katastrofom u povijesti eksploatacije nafte. Zanimljivo da neke od medijskih najpoznatijih havarija, kao primjerice ona tankera Exxon Valdez ispred obale Aljaske nisu niti među trideset takvih nesreća, no na medijsku eksploataciju događaja nesumnjivo utječe važnost države ispred čije se obale havarija dogodila.

Deset najvećih izlivanja nafte u more prije havarije Deepwater Horizon:

1. Kuvajt 1991. - 520 milijuna galona

Iračka je vojska pokušavajući spriječiti američki pomorski desant otvorila ventile nekoliko naftnih terminala u Zaljevu kojom prilikom je istekla dvostruko veća količina nafte od količine prilikom havarije platforme Deepwater Horizon. Duboka naftna mrlja je pokrivala 64 000 km² morske površine.

2. Meksiko 1980. - 100 milijuna galona

Nakon nesreće na platformi Ixtoc I uzrokovane eksplozijom, podmorska bušotina je ostala otvorena te je punih godinu dana dnevno istjecalo 30 tisuća galona.

3. Trinidad i Tobago 1979. - 90 milijuna galona

Grčki tanker se tijekom tropske oluje sudario s drugim plovilom, i izlio se cjelokupan teret.

4. Rusija 1994. - 84 milijuna galona

Nesreća na cjevovodu je dovela do istjecanja koje je trajalo osam

mjeseci prije nego je šteta primijećena i kvar popravljen a izlivanje zaustavljeno.

5. Perzijski zaljev 1983. - 80 milijuna galona

Sudar tankera s iranskom naftnom platformom Nowruz koja je pritom uništena, uzrokujući izlivanje nafte koje je trajalo sedam mjeseci prije nego je havarija sanirana.

6. Južnoafrička Republika 1983. - 79 milijuna galona

Požar i potonuće tankera blizu južnoafričke obale u zaljevu Saldanha.

7. Francuska 1978. - 69 milijuna galona

Teško oštećenje tankera Amoco Cadiz tijekom oluje dovelo je do potonuća broda te do istjecanja cjelokupnog tereta u kanal La Manche.

8. Angola 1991. - 51 milijun galona

Eksplozija tankera Summer.

9. Italija - 1991 - 45 milijuna galona

Eksplozija i potonuće tankera Haven blizu talijanske obale zbog čega je nafta curila u more sljedećih 12 godina. Potonuće se dogodilo ispred obale Genove, tako da je Jadransko more bilo pošteđeno izravnih posljedica.

10. Kanada 1988. - 40 milijuna galona

Potonuće tankera 700 nautičkih milja od kanadske obale.

- brojke treba uzeti okvirno

- lista ne obuhvaća velika izlivanja nafte na kopnu kao Lakeview Gusher u SAD-u 1910. godine

smanjio dividendu. Jedna od posljedica krize jest i kadrovska promjena na vrhu pa tako na čelo kompanije u listopadu dolazi Robert Dudley, umjesto Tonyja Haywarda koji je podnio ostavku.

Oštriji nadzor crpljenja nafte u Meksičkom zaljevu

Američka je administracija objavila da više neće odobravati nove planove za crpljenje nafte na velikim morskim dubinama prije nego se obave detaljne ekološke analize. U naftom bogatom Meksičkom zaljevu nalazi se oko 27 000 napuštenih naftnih izvora, koje nitko ne nadzire, niti prati njihov učinak na okoliš. Ta nova politika objavljena je nakon što je vijeće Bijele kuće za kvalitetu ekologije objavilo da je British Petroleum bio izuzet od takvih zahtjeva i da dozvolu za bušenje na morskom dnu ispred obala Louisiane dobio na osnovi desetljećima starih podataka.

BP je, međutim, i dalje aktivan u traženju novih nalazišta nafte u mor-

skim dubinama. Tako je Wall Street Journal objavio da će British Petroleum u Sredozemnom moru kraj obale Libije, tijekom jeseni ove godine početi bušiti pet novih izvora nafte. Istodobno, ovaj incident - a posebno njegovi financijski učinci za BP - su natjerali

ostale naftne kompanije da povedu više računa o sigurnosti vlastitih bušotina i da počnu razvijati sustav zatvaranja naftnih bušotina u dubini kako bi ovakvi incidenti (koji će se zasigurno događati u budućnosti) bili zaustavljeni u začetku. ■

Zatvaranje oštećene bušotine duboko ispod površine pokazalo se kao vrlo zahtjevna zadaća

Hrvoje BARBERIĆ

Težak osmogodišnji rat u Alžiru je prema nekim procjenama odnio više od pola milijuna života te su ga obilježili brojni zločini počinjeni s obje strane. Rat je imao velike posljedice i na francusku unutarnju politiku, te je doveo i do dva ograničena vojna udara francuske vojske...

ALŽIR 1954. - 1962. (II. dio)

Nedugo nakon imenovanja na premijersko mjesto Charles de Gaulle otputovao je u posjet Alžiru, gdje je među kolonima uspio održati iluziju nastavka dotadašnjeg političkog smjera

Arapski ustanak u Alžiru je postupno zahvaćao sve veće područje, a FLN je narastao na 40 000 boraca koji su operirali iz utočišta na marokanskoj i tuniskoj strani granice. Manji se dio gerilaca nalazio u bazama na alžirskom teritoriju ili je bio izmiješan s civilnim stanovništvom. Od jeseni 1956. FLN je počeo prebacivati težište svojih aktivnosti u glavni grad Alžir u kojem su izvedene brojne terorističke akcije. Kampanja je u francuskom tisku proz-

vana bitkom za Alžir, no do ljeta 1957. snage sigurnosti uspjele su razbiti većinu terorističkih ćelija.

Potkraj 1957. francusko je zapovjedništvo primijenilo novu strategiju borbe protiv ustanika. Alžir je podijeljen na više područja pod vojnim zapovjedništvom tzv. quadrillage, te je stavljen naglasak na sprečavanje infiltracija militanata iz Tunisa i Maroka. Duž granice prema Tunisu je podignuta tzv. Moriceova linija, nazvana po

tadašnjem francuskom ministru obrane Andreu Moriceu. Sljedeće je godine francuska vojska umjesto isključivo statične obrane pribjela mobilnim operacijama protiv gerilskih uporišta. Nova metoda je polučila odlične rezultate te je velik dio ustaničkih baza uništen.

Istodobno su francuske snage sigurnosti pribjele brojnim izvansudskim smaknućima te ograničavanju građanskih sloboda civilnog stanovništva. Tako je od 1957. do 1960. preseljeno više od dva milijuna arapskih civila iz njihovih ruralnih prebivališta u kampove pod vojnim nadzorom. Zbog toga se Pariz našao na meti optužbi međunarodnih organizacija za zaštitu ljudskih prava te liberalnih krugova unutar Francuske.

Pritisak i unutarnja kriza

Umjesto situacije na bojištu, daljnji razvoj događaja u Alžiru su počela diktirati politička zbivanja. Francuska je bila suočena sa snažnim međunarodnim pritiskom da napusti Alžir, a naraslo je i unutarnje protivljenje vojnom angažmanu u sjevernoafričkoj koloniji. Tijekom cijelog rata zemlja se nalazila u političkoj krizi koja se lomila upravo oko pitanja budućnosti Alžira. Koloni su predstavljali snažan politički čimbenik, te su njihovi prosvjedi održani u svibnju 1958. diljem Alžira imali veliku političku težinu. U takvim su okolnostima pojedini politički krugovi u Parizu i visoki vojni časnici, počeli zagovarati povratak proslavljenog ratnog zapovjednika Charlesa de Gaullea na čelo zemlje. Nakon što je u svibnju 1958. skupina časnika pod zapovijedanjem generala Massuoa preuzela vlast u Alžiru te se spremala i na preuzimanje vlasti u Parizu, predsjednik Rene Coty je 29. svibnja

imenovao de Gaullea premijerom. Nedugo nakon imenovanja na premijersko mjesto otputovao je u posjet Alžiru, gdje je među kolonima uspio održati iluziju nastavka dotadašnjeg političkog smjera.

No bio je svjestan političke realnosti te je imao drukčiju viziju političke budućnosti Alžira. Inicirao je izmjenu političkog modela francuske republike i donošenje novog Ustava kojim je uspostavljena Peta Republika dok je svoju političku poziciju znatno ojačao postajući predsjednik Republike. Podijelio je francusko državljanstvo alžirskim Arapima, imenovao niz Arapa u državne službe te uveo promjene u javnom sektoru koje su trebale vlast približiti domicilnom stanovništvu.

Udar na de Gaullea

Koloni su postali razočarani de Gaulleovom politikom i njegovim okretanjem leđa sjevernoafričkoj francuskoj zajednici. Potkraj siječnja 1960. su diljem Alžira

Još dugo nakon odlaska Francuza u Alžiru je bilo slučajeva odmazde

U travnju 1961. u Alžiru je došlo do drugog pokušaja vojnog udara koji su vodila četvorica umirovljenih časnika. Pučisti su bez borbe zauzeli grad Oran. Tamo su smijenili dužnosnike lokalne vlasti te su smjerali i rušenje de Gaulleovog režima. I sam Pariz nekoliko je

Na referendumu se apsolutna većina od šest i pol milijuna građana Alžira s pravom glasa opredijelila za neovisnost

izbili njihovi prosvjednici - u francuskim medijima prozvani "tjednom barikada". Kulminirale su zauzimanjem vladinih zgrada, dok su prema prosvjednicima vojska i policija uglavnom zauzele pasivan stav. Suočen s puzajućim vojnim udarom de Gaulle se na vrhuncu krize putem medija obratio javnosti i pozvao vojsku i policiju na lojalnost. Vojne su postrojbe u Alžiru poslušale njegov poziv te je pokušaj državnog udara slomljen a vođe ustanka uhićene.

dana bio u strahu od mogućeg napada zračnodesantnih snaga. Nakon što su treći dan pobune pučisti neuspješno pokušali zauzeti vojnu bazu u Mars el Kebiru, pokušaj vojnog udara je uz razmjerno male žrtve propao. Sljedećih mjeseci koloni, organizirani u Tajnu vojnu organizaciju (Organisation de l'Armee Secrete - OAS), nastavljaju s kampanjom terorističkih aktivnosti te je u nekoliko navrata čak pokušan atentat na de Gaullea.

Slamanje generalskog puča je konačno otvorilo mogućnost Parizu da potpuno politički napusti kolone. De Gaulle je naredio prestanak ofenzivnih aktivnosti te u svibnju 1961. u gradu Evianu počinje prvi krug pregovora s predstavnicima FLN. No, tek je u drugom krugu pregovora, 19. ožujka 1962., potpisan sporazum. Unatoč primirju, OAS je, nastojeći isprovocirati prekid vatre do održavanja referenduma, nastavio s brutalnom terorističkom kampanjom. Tijekom proljeća 1962. dnevno je u prosjeku diljem zemlje uključujući i kontinentalni dio Francuske eksplodiralo 120 bombi koje su postavljali aktivisti OAS-a.

Neovisnost, egzil i odmazda

Unatoč nasilju referendum o budućnosti Alžira je održan početkom srpnja 1962. Na referendumu se apsolutna većina od šest i pol milijuna građana Alžira s pravom glasa opredijelila za neovisnost, dok su ga koloni uglavnom bojkotirali. Nakon objavljivanja rezultata i prestanka podrške Pariza, kolonima postaje jasno da je otpor alžirskoj neovisnosti uzaludan te je do kraja ljeta 1962. njihov politički i vojni utjecaj gotovo u potpunosti iščezao.

Neovisnost Alžira je proglašena 3. srpnja 1962. Prvi predsjednik je postao Ferhat Abbas, a nakon povratka iz zatvora kao premijer imenovan je Ahmed Ben Bella. Civilna vlast u Alžiru je bila kratkog vijeka, Ben Bellu je vojnim udarom već 1965. srušio pukovnik Boumedienne. Ukupno je u osam godina alžirskog rata poginulo blizu pola milijuna alžirskih Arapa, 18 000 francuskih vojnika i oko 3 000 kolona. Većina kolona se iselila; tako je već prvi mjesec nakon proglašenja neovisnosti 350 000 ljudi panično napustilo Alžir, a u roku od godinu dana je 1,4 milijuna izbjeglica stiglo u Francusku. No, tek je devedesetak tisuća lojalnih Alžiraca pronašlo utočište u Francuskoj, dok je veliku većinu Pariz napustio, te se procjenjuje da je između pedeset i sto tisuća Harkija i članova njihovih obitelji našlo smrt u poratnim odmazdama. ■

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Naoružavanje Srba u Hrvatskoj (Gorski kotar)

Sadržaj nastavka dokumenta navedenog u prethodnom broju Hrvatskog vojnika pokazuje da zbog neuspjeha formiranja brigade vodstvo Srba iz Gorskog kotara nije donijelo odluku o vojnom djelovanju u Gorskom kotaru, te da je zbog dolaska snaga Unprofora naoružanje i opremu iz Slunja odlučilo prebaciti "u skladište Grabež kod Bihaća" (od 16. do 19. travnja 1992., op. a.). Nakon početka rata u BiH – "u dogovoru sa odgovornim u službi bezbednosti JNA" spomenuto naoružanje i oprema prepušteni su "srpskim borcima Krupe i Petrovca". Zadržan je samo "najosetljiviji i najvredniji deo specijalne opreme i naoružanja za potrebe diverzanata", koje je 27. travnja 1992. vraćeno u Beograd – "u magacine i na čuvanje službi bezbednosti Vojske Jugoslavije – OBŠC – Pančevo".

Kad je 22. siječnja 1993. započela oslobodilačka napadna operacija hrvatskih snaga u zadarskom zaleđu, 27 Srba iz Gorskog kotara, koji su "znanje i veštine stekli obukom u elitnom vojnom centru O.B.Š.C. Pančevo, uz vrhunske stručnjake", stavilo se na raspolaganje zapovjedniku 21. kordunaškog korpusa, SVK Čedomiru Bulatu. On ih je rasporedio u 21. diverzantski odred Kordunaškog korpusa, osnovan 10. ožujka 1993., koji se razvio u "profesionalan, dobro opremljen i obučen diverzantski odred od 220 ljudi sa moćnom novom diverzantskom artiljerijom".

Podaci o razvojnom putu i cilju 21. diverzantskog odreda SVK nalaze se u dokumentu "Mišljenje – kordunaša, kapetana, bivšeg pripadnika 13. brigade 21. kordunaškog korpusa" (Martinović Milića, napisanog u Beogradu 26. siječnja 1994. godine). U njemu se navodi da je zadaća spomenute jedinice bila prodor u Gorski kotar i spajanje s tamošnjim Srbima, te da je tomu podršku morala dati Vojska Jugoslavije i politički krugovi u Beogradu:

"Iz razgovora sa komandantom (Božo Rajnović, zapovjednik 21. diverzantskog odreda, op. a.) doznao sam da je namjena jedinice prodor u Gorski kotar i spajanje sa tamošnjim Srbima, izbijanje na Kupu i presjecanje Hrvatske na dva dijela. Pošto sam dobro poznao situaciju na terenu u

jednom momentu nisam mogao vjerovati da je takvo što moguće. Ne u smislu da je to vojnički nemoguće, već me oduševila ideja, plan, odnosno strateško razmišljanje i tada sam spoznao da za takvo što mora postojati određena podrška u krugovima Vojske Jugoslavije i u političkim krugovima u Beogradu. U nadolazećem periodu predstojalo je mukotrpno opremanje jedinice vozilima, MTS (materijalno-tehničkim sredstvima, op. a.), izradom ograde oko objekata, gradnja novih objekata, uređivanje postojećih objekata, dovlačenje opreme iz Srbije, izrada planova za obuku, obuka i izlazak jedinice na zadatke. (...) Razmišljao sam tada mnogo o budućim zadacima jedinice. Znao sam da prodor u Gorski kotar nije akcija već operacija od strateškog značaja za stvaranje buduće Srpske države. (...) Jedinica možda jedina na teritoriju bivše Jugoslavije, uključujući tu i Vojsku Jugoslavije, ima dva liječnika u svom sastavu, nekoliko medicinskih sestara, vozni park dostojan pbr (pješačke brigade, op. a.), centar veze i prislusni centar o kojem mnogo jače vojne jedinice mogu samo sanjati, nema broja izvještaja i podataka koji su upućeni prema višim komandama u obavještajno-bezbednosnom pogledu... (...). Kod naređenja K-danta 21. KK za napad prema Karlovcu, K-danti dvije brigade uslovili su izvršenje zadataka dodjelom sa po jednim vodom 21. diverzantskog odreda, u protivnom zadatak neće moći da se ispuni. (...) Sami objekti (u kojima je smješten 21. diverzantski odred, op. a.) smješteni su tako da prilikom dolaska na poligonsku prostoriju na dobro vidljivom danu u pravcu sjeverozapada jasno se ocrtaju vrhovi kapele iza kojih leži Gorski kotar. Cilj 21. diverzantskog odreda. NAŠ CILJ."

S obzirom na to da su njegovi pripadnici prošli "elitnu obuku" te da je bio dobro opremljen i da je posjedovao snažnu vatrenu moć, 21. diverzantski odred je, barem prema izvješćima njegovih zapovjednika i pripadnika, bio vrlo cijenjena jedinica među srpskim snagama u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Zbog iznimne vatrene moći posebno traženo

bilo je njegovo oruđe – "Raketni bacač avio bombi", čiji je prototip rađen prema tehničkom rješenju Vojno-tehničkog instituta iz Beograda. Prvo borbeno djelovanje i praktična primjena "Raketnog bacača avio bombi" izvedeno je 21. srpnja 1993. na "jako ukopane muslimanske snage, udaljene 1800 metara i zaklonjene brdom, u rejonu Pločice (Mitrovića brijeg)" (u području Maglaja u BiH, op. a.), a "po naredbi potpukovnika Belanovića, komandanta 1. Ozrenske brigade". Potom je isto oruđe – popularno nazvano "Ozrenko", na zahtjev OG Doboja, 22. srpnja 1993. uključeno i u borbeno djelovanje na zavidovičkom frontu "kod potpukovnika Peulića iz 27. Tesličke brigade". U dokumentu se navodi da se "o učinku 21. diverzantskog odreda interesirao lično general Mladić i tražio da se jedinica ponovo angažuje sa ciljem stvaranja uslova pješadijskim snagama da zauzmu Maglaj" (preuzeto iz: "Akcije Štaba odbrane Gorskog Kotara – 21. Dod, Beograd, 11. mart 1993; zaprimljeno 21.03.1994. – pečat RSK – Komanda 21. dobrovoljačkog diverzantskog odreda").

Izvješća iz akcija pokazuju da su vrlo traženi bili i "strelci snajperisti" iz sastava 21. dobrovoljačkog diverzantskog odreda. Primjerice, 4 snajperista iz toga odreda su 13. rujna 1993. djelovala u području Turnja "sa vatrenoga položaja u potkrovlju jedne kuće - samo jedan vatreni položaj, a nas 4 strelaca ...". Prema sadržaju izvješća jednog od snajperista, zaprimljenog 17. rujna 1993., tom su prilikom "ubili 4 (hrvatska, op. a.) vojnika". Istodobno, druga grupa snajperista, koja je bila raspoređena "u potkrovlju dve kuće", nije bila tako učinkovita, jer prema izvješću jednog od snajperista "nije uspjela likvidirati ni jednog ustaškog vojnika".

Do 1. kolovoza 1994. 21. diverzantski odred imao je "pet poginulih, četiri teže i preko dvadeset lakše ranjenih, četrnaest uništenih motornih vozila i jedan PAT (protuavionski top, p. a.)" (podaci iz: "Zahtev Predstavništva Srba Gorskog Kotara i Štaba odbrane Gorskog Kotara Skupštini RSK, Beograd, 1. avgust 1994."). ■

Pozdrav vojniku na moru

Negdje na moru
 kad otploviš u zoru
 ponosnih bijelih jedara
 da sačuvaš svoje domovine njedra.
 Ruke ti široke
 da sačuvaš sve otoke,
 da sačuvaš valove
 i
 morske dubine plave,
 pametne i smjele glave.
 Dok vjetrovi pušu s juga
 nek ne savlada te u daljini tuga.
 Dok bura brije,
 neka se barjak Hrvata vije.
 I dok ponosno plovi brod u veče kasno
 na pramcu u odori bijeloj stojiš časno.

Marija TRBIĆ

Zora

Zora je,
 osjećam korak tvoj.
 Gledam u vrata
 a tuga me hvata.
 Danas si daleko.
 Vani vjetrovi pušu
 polako mi odnose dušu.
 Uspomena smijeh pobuđuje,
 a samoća izluđuje
 trave pune rose,
 a mene k tebi uspomena nose.
 Jer nova je svanula zora,
 a bez tebe se mora.

(Za sve one koji su nas morali napustiti)

Marija TRBIĆ

Sine

Kad bi barem obranili visine,
 sve vrhove planine.
 Kad bi barem sačuvali travu
 i ovu nebesku boju plavu.
 Kad bi barem sačuvali brda
 i sva ova prirodna čuda,
 i sve gore,
 i naše plavo more.
 Kad bi barem ostao
 i čuvao ti majku,
 uvečer svojoj sestri čitao bajku.
 Ovako me zovu visine,

jer pratim oblak ispod kojeg
 Hrvat gine.
 Pozvalo me nebo
 da raširim krila,
 da bi tvoja budućnost slobodna bila.
 Da ne bi bio gladan
 kruha i vode,
 tvoj narod gladan
 slobode.
 Zato se ljudi poput mene rode,
 da vas oslobode,
 da vas vode,

da za narod gine.
 A ti pogledaj u visine
 kada te nešto brine
 i vidjet ćeš me, sine.
 I čuvaj majku,
 a sestrici katkad pročitaj bajku!
 A ja skrit ću se
 između oblaka bijela,
 tamo su sačuvana sva moja djela.

Marija TRBIĆ

BIBLIOTEKA

Ian G. Simmons
Globalna povijest okoliša
- od 10 000. pr. Kr. do 2000. n. Kr.
Zagreb, Disput, 2010.

Djelo obuhvaća vrlo zahtjevnu i široku problematiku međuodnosa prirode i čovjeka kroz čitavo razdoblje holocena, dakle od 10 000 godina pr. Kr. do danas.

Autorov je pristup kompleksan, kao što je i sama problematika, te nužno uzima u obzir doprinose mnogih disciplina, uključujući prirodne, društvene te humanističke znanosti. U tom smislu knjiga se ne usredotočuje samo na materijalni svijet, već i na svijet ideja, na shvaćanja prirode i odnosa čovjeka prema njoj.

Temeljno autorovo polazište za analizu globalne povijesti okoliša u tako dugom razdoblju osnovne su faze tehnološke evolucije čovječanstva, te je djelo strukturirano na taj način. Glavne su faze tehnološke evolucije pritom utemeljene na izravno, odnosno posredno korištenju energiji. Kako je pak energija mjera radnog potencijala, a rad mjera utjecaja čovjeka na okoliš, tako je – poentira Simmons – trend povećanja potrošnje energije mjera povećanja utjecaja čovjeka na svijet u kojemu živi.

“Ovo je knjiga povijesti, a ne prognoze. No čini se vjerojatnim da će budućnost, kakva bila da bila, morati poštovati zakone fizike i biogeokemiju planeta: možda je u tome novi potencijal za ideje okolišnoga determinizma.”

Ian Gordon Simmons (1937) ugledni je britanski geograf, znanstvenik svjetskoga glasa u području povijesti okoliša. Usko surađuje sa znanstvenicima drugih prirodnih i društveno-humanističkih disciplina, posebno s biologima, arheolozima i povjesničarima.

Priredila Mirela MENGES

VREMEPLOV

15. rujna 1983.
Sovjeti oborili južnokorejski zrakoplov

Svojim zaključkom od 15. rujna 1983. američki je Senat u službenom aktu podupro oštre izjave predsjednika Reagana u povodu sovjetskog rušenja južnokorejskog zrakoplova dva tjedna prije. Bilo je to jedno od posljednjih kritičnih usijavanja atmosfere između svjetskih supersila tijekom Hladnog rata. Kriza je počela 1. rujna 1983., kada je južnokorejski Boeing 747 na letu iz New Yorka za Seoul, iz nikada razjašnjenih okolnosti, skrenuo s kursa i preletio područja s brojnim sovjetskim vojnim bazama na Kamčatki. Sovjetske su vlasti odmah poslale dva MiG-a, od kojih je jedan, ne dobivši odgovor na nekoliko upita korejskog pilota, srušio zrakoplov. U nesreći je poginulo 269 putnika i članova posade, od kojih su 60-ak bili Amerikanci. Sovjeti su priznali obaranje, a pilot koji je to učinio izjavio je da se nimalo ne kaje, jer je, poštujući postupke, učinio ono što je morao. Uput su Sovjeti optužili Amerikance da je taj zrakoplov bio u špijunskoj misiji nadgledanja sovjetskih vojnih baza na Kamčatki. Amerikanci, predvođeni predsjednikom Reaganom, reagirali su vrlo oštro, prekinuvši sve tadašnje pregovore i suradnju sa SSSR-om. Ipak, poslije su analize pokazale da je do nesreće došlo zbog brojnih nesretnih okolnosti i nespo razuma, a prije svega zbog pogreške u navigaciji. Upravo zbog ove zrakoplovne nesreće predsjednik Reagan je inicirao široku upotrebu GPS sustava za navigaciju u civilnim službama. Što je južnokorejski zrakoplov radio 500 kilometara od svojeg pravca putovanja u sovjetskom zračnom prostoru nikada nije otkriveno!

- 11. rujna 1848. - u ratu protiv Mađara ban Jelačić prešao Dravu
- 13. rujna 1598. - umro španjolski kralj Filip II.
- 14. rujna 1992. - mirovne snage UN-a ušle u Somaliju
- 14. rujna 1944. - poginuo Franjo Kluz, prvi partizanski pilot
- 15. rujna 2007. - umro dr. Juraj Njavro, hrvatski liječnik i političar
- 16. rujna 1736. - umro Gabriel Fahrenheit, njemački fizičar

Leon RIZMAUL

FILMOTEKA

Che

- biografija revolucionara u dva dijela
- redatelj: Steven Soderberg
- distributer: Discovery film
- trajanje: prvi dio: 135 minuta; drugi dio: 134 minute
- glavna uloga: Benicio del Toro (Che Guevara)

U prvom dijelu, *Che i skupina kubanskih prognanika (predvođenih Fidelom Castrom) domogla se kubanske obale s meksičke strane 1956. godine. U dvije godine mobilizirali su cijelu vojsku te zbacili proamerički orijentiranog diktatora Fulgencija Batistutu...*

U drugom dijelu, *Che je pokušao učiniti isto u Boliviji, ali tamo nije krenulo kako je priželjkivao...*

Che Guevara, pravim imenom Ernesto Rafael Guavera potekao je iz argentinske građanske obitelji a po zvanju je bio liječnik. Ipak, poznatiji je postao kao revolucionar i političar. Jedan čovjek, revolucionar, iznimna osoba koju mrzite ili volite u posljednje je vrijeme dobio gomilu filmskih portreta, što dokumentarnih, što izmišljenih. Poslije ova dva filma moramo ustvrditi da je samo jedan glumac dostojan Chea, a to je del Toro. Kao što je Soderberg portretirao bit revolucije, Benicio je tražio i pronašao ono od čega je bio sazdan Che, čovjek za koga je postojao samo jedan način života i otpora kapitalističkom ugnjetavanju sirotinje, onaj s puškom u ruci. Kad odgledate oba filma, što nije lako jer revolucija na filmu može biti zamorna, podsjetite se kako je ratovanje u šumi nezahvalan posao. Uvjeravanje siromašnih da je važnije od ratovanja ići u školu, mnogo gladi, obračunavanja s petom kolonom. Na kraju dođete do zaključka da između uspjele ili neuspjele revolucije razlika gotovo da ne postoji. Che se upravo pojavio u hrvatskim kinima. Kod nas stiže s dvije godine zakašnjenja u odnosu na svjetsku premijeru i nije komercijalno isplativ. Zato, ako vas zanima, požurite, neće dugo biti na repertoaru!

Leon RIZMAUL

Plaketa – 111. brigada Hrvatske vojske

Plaketa 111. brigade je okrugla, promjera 72 mm, izvedena je u sivoj metalnoj boji. Gornji rub plakete prati polukružni natpis ispisan u staroengleskom fonu, **Hrvatska vojska**, a uz donji krug plakete je natpis **111. brigada**. S lijeve i desne strane natpise povezuje tropruti pleter. Središnji dio plakete prikazuje znak postrojbe - stilizirani lik propetoga zmaja, koji je u plitkom reljefu izveden iznad kvadrata hrvatskoga grba.

Sadržaj likovnog prikaza ove plakete, riječke 111. brigade

koja je utemeljena 2. srpnja 1991. i popularno nazvane *Riječki zmajevi i lavovi* predstavljen je na znaku izrađenom u Zagrebu 1994. godine, čiji su autori B. Kukurin i O. Đaković.

Oprema plakete nema natpisnu pločicu, a kutija je dimenzija 130 x 130 x 23 mm i tamnoplave boje, bez znaka ali s preklopnom kopčom. Poklopac kutije je s unutarnje strane od bijele svile s lenticom hrvatske trobojnice u desnom donjem kutu. Podložni dio za plaketu je od tamnoplavog baršuna.

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOS S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)
Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@morh.hr)

Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@morh.hr),
Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Milenka Pervan Stipičić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje,
p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

http://www.hrvatski-vojniki.hr, e-mail: hrvojenik@morh.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2010.
Novinarski prilogi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

www.samurai-archives.com

Budući da su samuraji među najpoznatijim ratnicima u povijesti, na webu postoji niz stranica posvećenih samo njima. Izdvojit ćemo adresu www.samurai-archives.com, jer je riječ o mjestu koje nam nudi pregršt informacija. Nemojte nasjesti vizualnoj neuglednosti: ovdje su najbitniji podaci, a ima ih svakakvih. Tu su povijest Japana, poznati samuraji i samurajke, carevi, šoguni, vojskovođe, bitke, grbovi, naoružanje, ratnički kodeksi (osobito zanimljivo), stabla velikaških obitelji, samurajski rječnik, preneseni stručni i novinski članci o starom Japanu... Povijest Japana i samuraja uistinu je fascinirajuća, a ako trebate poticaj, pogledajte neki film starog majstora Kurosawe ili se dohvatite Clavellovog *Shoguna*... Zanimanje za Japan je zajamčen!

D. VLAHOVIĆ

100% HRVATSKI INOVACIJSKI PROIZVOD - ODORA HRVATSKOG VOJNIKA

OSRH

KAPA

Dodatna prozračnost s mikroregulacijom veličine i vezenom oznakom. Razvoj i proizvodnja MORH i Šešir d.o.o. Zagreb.

DIGITALNA PRIKRIVNA ŠARA

Digitalna šara sastavljena iz četverbojnih komponenti ima prepoznatljiv uzorak zemljopisnog otiska Hrvatske i vodeni žig s oznakom OSRH. Boje su postojane i nakon velikog broja pranja sa svojstvom umanjene prepoznatljivosti pod IC noćnim uređajima. Odora ne reflektira svjetlo, a uzorak šare osigurava dobru prikrivnost u svim uvjetima.

Prednja strana košulje: Priprema za postavljanje oznaka čina i prezimena.

TKANINA

Odora je izrađena od specijalne tkanine sastava intimna mješavina poliamidno vlakno/pamuk dajući tako visoka tehnička svojstva i dobru udobnost prilikom nošenja. Poliamidno vlakno zaštićenog naziva CORDURA® najbolja je preporuka za dokazanu visoku čvrstoću vlakana. Tkanina je izrađena u specifičnom top-rips vezu, a tiskana je visoko kvalitetnim bojilima. Proizvođač Cateks d.d.

KOŠULJA

Kopčanje košulje patent zatvaračem posebnog vojnog standarda. Zatvarač je izvana prekriven trakom koja je osigurana čičkom.

Donji dio košulje je bez džepova kao prilagodba za nošenje opasača s opremom.

HLAČE

Kroj srednje dubine sjedišta, ugodan i elegantan, s ojačanim porubima i prošivima. Posebno razvijen i prilagođen kroj za žene. S prednje strane dva duboka gornja džepa. Straga ojačanje materijala na sjedištu i u području između nogu. Na obje nogavice veliki bočni džepovi s mogućnošću povećanja volumena, zatvaranje patent zatvaračem i poklopcem na čičak. Na području koljena nalaze se džepovi za umetanje štitnika za koljena. Na donjem kraju nogavica postavljena je traka za zatezanje oko gležnja. Razvoj i proizvodnja MORH i Kroko International d.o.o., Zagreb.

KOŠULJA

Modularni ovratnik s mogućnošću regulacije otvora.

Rukavi: Priprema za postavljanje oznaka zastave, pripadnosti postrojbi ili misije.

Četvrtasti džepovi na oba rukava, zatvaranje patent zatvaračem i prostor za olovku.

Pripadnost oružanim snagama

U podpazušnom dijelu, odzračnici.

Ukošeni džepovi na području prsa. Zatvaranje čičkom.

Džepovi za umetanje štitnika za laktove i podlakticu.

Regulacija otvora čičkom na završecima rukava.

Konstrukcija košulje: Lagano strukirana prati linije tijela što je značajno kod jednoobrazne slike prilikom postrojanja. Izrazito dobra pokretljivost tijela, prozračna i ugodna za nošenje.

Kroj je u skladu s ostalim dijelovima odore i opreme. Košulja je u potpunosti bez gumba koji se pri prenešenoj traumi sa zaštitnog prsluka ponašaju kao projektili. Razvoj i proizvodnja MORH i Kroko International d.o.o., Zagreb

Leđnica košulje: s izdašnim porubom za povećanu komociju i nesmetanu pokretljivost u svakom položaju tijela.

RAZVIJAMO I PROIZVODIMO ZA BUDUĆNOST

KROKO INTERNATIONAL d.o.o.

Posl. Centar Vukovarska 269D, Zagreb, Hrvatska, Tel: 01/ 3772 777, www.kroko.hr